

15 Sürün

2025

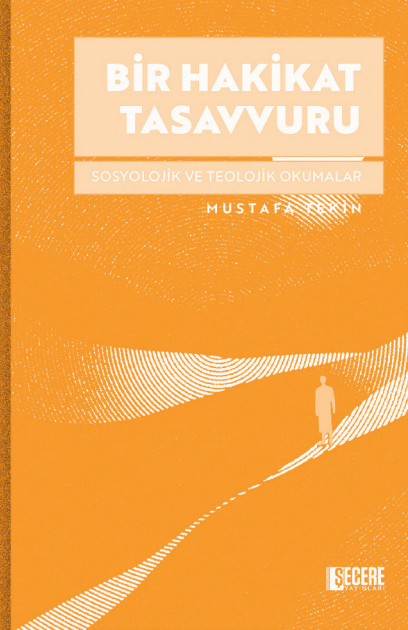
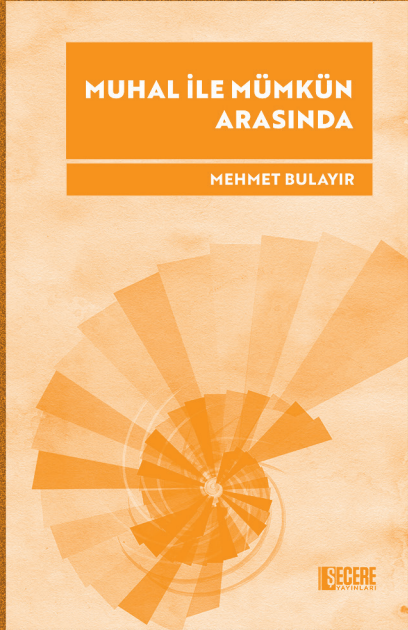
KASIM - ARALIK

İKİ AYLIK KÜLTÜR & EDEBİYAT DERGİSİ

MEHMET BULAYIR ŞEHNAZ FINDIK İNAN AYŞE ŞİMŞEK AYŞE ZÜLAL GÜNAY
EBRAR ÇUKURYURT EMRE KİREMİTÇİ FEYZA ŞİMŞİR FIRUZE YİĞİT AKBURAKCI
MUKADDES BENZER MÜMTAZ ÖZLEN YAĞMUR ÜSTÜNDAĞ YASEMİN ŞEKERCİ ABDÜLMELİK BAYİR
BETÜL BAYINDIR EBRU ŞAHİN ESLEM AYŞE KILIÇ ESMANUR YETKİN MELİKE NUR COŞKUN
RABİA EGEMEN SENA ALPER ŞEYMA ERGÖKTAŞ ZEYNEP RABİA AKTÜRE ABDULLAH KOÇ
DİLARA BARUT EDANUR KAYA MUHAMMED ALPEREN VAROL NECİP FAZİL AKBURAKCI
R. MERVE TAŞDELEN RÜMEYSA BAŞARAN HANNE NUR ÖZDEN

ŞECERE
YAYINLARI

Kitaplara buradan ulaşabilirsiniz

İMTİYAZ SAHİBİ

İnsan ve Medeniyet
Hareketi Adına:
Kemal Özden

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Mehmet Bulayır

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Şehnaz Fındık İnan

EDİTÖR

Amine Kübra Coşkun

ALAN EDITÖRLERİ

Musa Yaşaroğlu
Ceyhun Balcı
Ayşe Söylemez

SON OKUMA

Melike Nur Coşkun

GRAFİK TASARIM

Hanne Nur Özden

ÇİZİMLER

Hanne Nur Özden

ISSN

2980-2512

İki ayda bir yayınlanır.
Yerel Süreli Yayın.
Yazı ve reklamların içerik
sorumluluğu sahiplerine aittir.
Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.
Dergimize www.surgun.net
adresinden erişebilirsiniz.

Kul Ahmet'in Paltosu

Bu sayımızın teması olan *palto*, bana rahmetli Barış Manço'nun meşhur *Kul Ahmet'in Ceketi* şarkısını hatırlattı. Ne zaman bu ezgiyi duysam, mahalle aralarında yankılanan hüznün, mahcubiyet ve vakur, bir de sabır gelir aklıma.

...

*"Mahalleye dert oldu Kul Ahmet'in ceketi
Kul Ahmet erken kalkar, haydi ya nasip derdi
Kimseler anlamazdı, ya nasip ne demektir..."*

...

Bilirsiniz, mahalleliye dert olan Kul Ahmet'in ceketi, sonunda yoksul bir mahalleliye kefen olur. Aslında Barış Manço, bu dizelerde, bir cekete yükledikleri anlam üzerinden, insanların önyargılarına dikkat çekip sorgular. Ve bir yandan da insanların *nasip* ve *kısmet* gibi kadim kavramlardan bihaber olduklarına dikkat çeker.

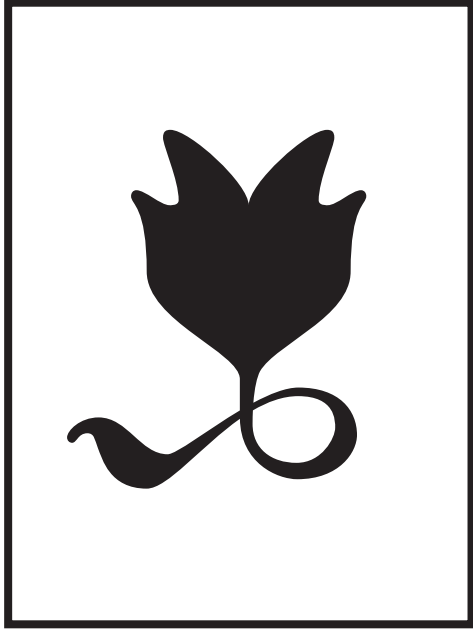
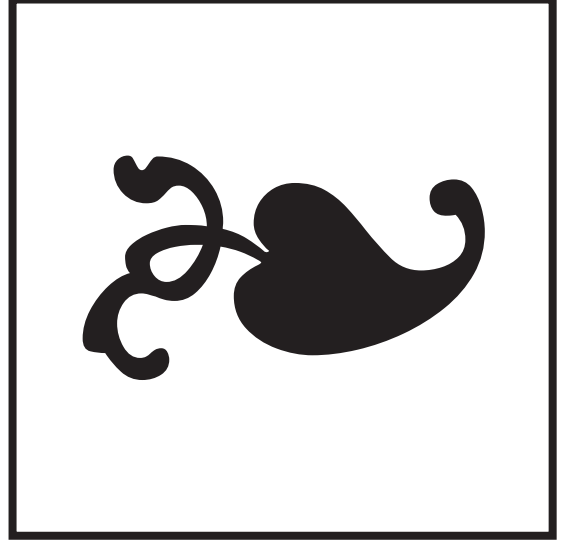
Palto üzerinden de benzer bir okuma yapabiliriz; hatta palto, ceketten daha uygun olur zannımca. Zira palto, bir taraftan sığınılacak bir liman, diğer taraftan içimize giydiğimiz belki eski, modası geçmiş ya da rengi solmuş kıyafetlerimizi- *kusurlarımızı, kırgınlıklarımızı*- örten bir perde... Dahası, bir gün bir başkasına devredebileceğimiz; hele de ihtiyacı olan birine uzatıldığında, anlamı katlanarak artan son derece makbul olacak bir emanettir. Belki de bu yüzden *kefen* olmaya ceketten daha layık olsa gerektir...

Ve nihayet, sonbahar yine kapımızda. "*Paltolarımızı*" dolaptan çıkardık. Belki birinin cebinden unutulmuş bir not ya da bir anı çıkar, kim bilir? Bakalım bu sayıda Sürgün yazarlarımız hangi *paltolara* bürünmüşler... Ben de en az sizin kadar merak ediyorum.

16. sayımız bir "*sır*" olacak. Fazla da kurcalamayın; daha fazlası yok, "*sır*" dedik ya.)

Aramızda kalsın. Hoşça kalın.

Mehmet Bulayır
GENEL YAYIN YÖNETMENİ

FLEURON yazıcı çiçeği olarak da bilinir, noktalama işareti veya tipografik kompozisyonlar için bir süs olarak kullanılan tipografik bir öge veya gliftir.

ŞEKİL 1 şiir

ŞEKİL 2 öykü

ŞEKİL 3 deneme

İÇİNDEKİLER :

- 🐼 **MEHMET BULAYIR** 07
Bir Vakti Nasuh
- 🐼 **ŞEHNAZ FINDIK İNAN** 08
Paltosunda Gazze'nin...
- 🐼 **AYŞE ŞİMŞEK** 10
Gözü
- 🐼 **AYŞE ZÜLAL GÜNAY** 13
Gök Tonlarında bir Yadırgı
- 🐼 **EBRAR ÇUKURYURT** 14
Sahi Adı Neydi Onun?
- 🐼 **EMRE KİREMİTÇİ** 16
Hakikat

FEYZA ŞİMŞİR •••••	18
Arşın Şahitliği	
FİRÜZE YİĞİT AKBURAKCI •••••	20
Rublev'in İnancı	
MUKADDES BENZER •••••	22
Yolun Sonu	
MÜMTAZ ÖZLEN •••••	23
Yük	
YAĞMUR ÜSTÜNDAĞ •••••	24
Ceplerimde Eski Biletler	
YASEMİN ŞEKERCI •••••	27
Gülistan	
ABDÜLMELİK BAYIR •••••	28
Yarı Samur Yarı Tilki	
BETÜL BAYINDIR •••••	32
Karlı Dağlı Göl	
EBRU ŞAHİN •••••	34
Yitik Zamanın Eşiğinde	
ESLEM AYŞE KILIÇ •••••	36
Fil'e Palto Giydirmek	
ESMANUR YETKİN •••••	40
Rüzgârın Kanatları	
MELİKE NUR COŞKUN •••••	42
Ses, Ses Deneme 1,2,3...	

RABİA EGEMEN •••••	44
52 Yıl	
SENA ALPER •••••	48
Palyatif Çözümler	
ŞEYMA ERGÖKTAŞ •••••	51
Kırmızı Palto	
ZEYNEP RABİA AKTÜRE •••••	55
F. Elyesa Balaban	
ABDULLAH KOÇ •••••	62
Bir Hatıranın Paltosu	
DİLARA BARUT •••••	64
Sevme'nin Kabuğu	
EDANUR KAYA •••••	67
Kelimelere Kılık Kıyafet Kanunu	
MUHAMMED ALPEREN VAROL •••••	69
Paltosuzluk: Türk Edebiyatının En Büyük Yarası	
NECİP FAZIL AKBURAKCI •••••	73
Palto ile Gölgesi	
R. MERVE TAŞDELEN •••••	74
Misafirin Sessizliği	
RÜMEYSA BAŞARAN •••••	76
Duvarın Dibinde	
HANNE NUR ÖZDEN •••••	78
Kuş Günceleri: Okuma Bedeli	

MEHMET BULAYIR

Bir Vakti Nasuh

bizi bu eksik hâlimizle, burada,
bu makamı işgalde, azimle durmaya zorlayan şey nedir?
kime dair umutlarımızın yoksunluğu,
kalkıp gitmemizin paçasından tutuyor Rabbim?
bilmiyorum.

bilseydim,
ucuna çifte su verilmiş çelikle keserdim,
uzayan uzuvlarımı.
şehvetle parlayan gözlerime, sürme çekerdim.
bilseydim,
yıldırımlarla dağlardım, bir gece vakti
pervasızca koşan ayaklarımı.
kibirle uçan atlara inat, bir kuytuya yatardım.

bilemedim,
aczin bu denli yakıcı ve tuzak,
çareninse bu denli serin ve yakın olduğunu.
sonbahara döndü mevsim
gün zeval vaktidir.
seher uzak, sükunsa yakın.
güneş ikindiye beş geçiyor,
akşama bir mızrak boyu var,

görüyorum.
Kızıldeniz giriyor rüyalarım,
Musa'nın peşi sıra koşuyorum
dalgalar ha kapandı ha kapanacak,
karıncanın duası doluyor avuçlarıma,
umut bir sağnak olup yağıyor, saçlarıma...
rahmet, gazaba galip geliyor
innâ lillâhi ve innâ aleyhi raciun

ŞEHNÂZ FİNDİK İNAN

Paltosunda Gazze'nin...

Sırtımda kan çanağı, yorgun bir palto
Yırtılmış göğüs kafesimin üzerinde bir sürgün kuş
Gazze'de bir sokak arası,
Ellerimi kovalayan bir şiir tutuyorum cebimde.
Pashı bir ölüm sarkıyor boynumdan aşağı
Bir kapıdan sesleniyor Muhammedi merhamet
*"Keşke size bir çay demleyebilseydim
Sizi ağırlayabilseydim keşke.
Çayım, şekerim olsaydı da,
size hürmet edebilseydim..."*
Cebimden taşıp ayaklarıma düşüyor bir mısra
Mührüyle Süleyman koşuyor imdadıma,
Gemisiyle Nuh, ordusuyla Davut...
Paltomun ceplerini yokluyorum, ellerime bir mısra dolanıyor
Başımı dikleştirip yürüyorum.

İşte bembeyaz bir örtü serilmiş sokak başına
Sırtında un çuvalıyla bir çocuk doğruluyor
*"Bunu nasıl taşıyorsun Muhammedi?
-Allah'ın ve annemin rızasıyla
Bir dileğin var mı benden?
-Eski günleri istiyorum, konuşamıyorum daha..."*
Bir başka un çuvalını kucaklamış, bir başka çocuk ardımda
Bu kez kurşunlara yürüyen bir Muhammed daha...

Düşlerin nerede Fatıma, tütsü kokuyor bahçen, odan nerede?
Aynaların kırılmış, gül yüzün nerede?
*"Kendim için değil gözümlün yaşı, çocuklarıma..
Hâlimi kime şikâyet edeyim?
Nereye gideyim derdimi önüme katıp
'ekmek istiyorum' diyen yavruma ne diyeyim?
Ben o ekmeği nereden getireyim?"*
Sus Fatıma, neden ceplerime dokunuyorsun
Hangi mısradan koparıyorsun etimi, neremden öldürüyorsun?

Gövdeme sığmayan şu ruhu kime bırakayım Hatice,
 Saçları babasız kalmış yetime ne diyeyim şimdi ben?
“Benim umudum var, süslen ey annesinin ziyneti”
 Sen de ör saçlarını Zeyneb’in, gerdanından salkımlar dökülsün
 Bir yangın harlansın çukur midelerin yatağında
“Güç de kuvvet de Allah’tandır
Allah bize yeter, o ne güzel vekildir.
Yerdeki bu kumla karışık unu yiyoruz,
Allah bize yeter, o ne güzel vekildir.”
 Ekmegim de sensin, kelimem de sen
 Bu deli çağlayış, bu kör cehalet bizi tüketen.

Ve gün kararıyor, paltoma asılıyor son mısralar
“Ya Rab, bunu bana bırak” diye inleyen anneyi duyuyorum
 Bu son yıldız değil mi söndürdükleri, bu son evlat?
 Kırk kiloluk hüznle toprağa basıyor Ömer Harb,
 Sanki ‘yazma, dur!’ diyor bakışlarındaki deprem,
“Domates yemek istiyorum. Domates. Uzun zamandır yemiyorum.”
 Bir kız çocuğu yakalıyor paçalarımın:
“Gazze’ye acımayı bırakın, sürekli sabırdan da bahsetmeyin artık
Sanki biz insan değilmişiz gibi bakmayın, sadece açız.”

Dönüp bir enkazı buluyor gözlerim, çenemde titrek bir dua
 Bir bebeğin yaşlı elleri düşüyor molozların arasına
 Tek bir kare, binlerce not, kundaktan bir ses:
“Ölümden ölüme, korkudan korkuya gidiyoruz,
O günden beri hayatın tadını bilmiyoruz.
Kalp yorgun, beden bitkin ve ruh acı içinde...”
 Paltomun omuzları düşüyor, ceplerim artık boş
 Son bir gurbet yokluyor kadınların eteklerini
 Yazarsam bu mısra öldürür beni, ölüyorum
“Ya Rasûlallah! Bizi yalnız koyanlara şefaât eyleme.”
 Ey tomurcukları kar tanesinden sakınan rahmet,
 Paltomun cebinde bıraktım kendimi, bulma beni!
 Mahrum etme başlarımızdan mukaddes kıbleni...

AYŞE ŞİMŞEK

Gözü

ayşe ahrâ'ya

üzüm ilk incinirken oradaydım
 ağlıyordum
 dilim pekmez, kalbim koruk, lebâleb ekşiydim
 incir bir ileği cezbetti göğsünü gere gere
 vay! böcek değdi örümcek ağına fark etmeden
 âhûyu gördü aslan vay!
 vay ki bittik biz
 yani ben ahrâ, ben bendeniz
 ne yerlisiyiz bu âlemde iklimin ne serbülendiz
 aynada yalnız ikimiz, gümüş bir sırda perçin
 Timuçîn'de var, gördüm n'olur bize de
 hâne-i emin, tazelik yemişler yemini
 başımızı sokacak bir ev
 ve gövdemizi
 ve kalbimizi

ben tüm gün laboratuvarıda
 oluk oluk distile suda bir bengi ararım
 kalbimi behlûl
 potasyum permanganatlarda, üveys morlarında
 kirinden arınsın diye bekletirim aman!
 aman kirler gitti de gidişleri kaldı
 aman! yüzümde çil, elimde tetir, kalbimde vahşi bir leke
 amâney ahrâ

seninle benim aramda
yorgunluktan bir nehir akar
yüreği güçlü olan geçsin hadi karşıya
yetti atlardan, rüzgârın omzundan in
al Gogol'dan versin Çelebi Muhsin
ört sırtımı
örtülsün kırk yılın buruk utkusu ekim

iki ayna göz göze geldiğinde ne olursa o olur,
benim dünyaya bir bakışım
ellerim kesilir saf ipekten, taşırırım sütleri
ben baktıkça menevişler,
dağdaki bütün bakırı eritmişler
kırıldı porselenler, aktı altunî çiniler eyvah!
eyvah,
bu babamız Adem!
vekilimiz, ilkimiz
kovuldu cennetten
eyvah, yırtıldı perdemiz kusurları göreceğiz
ferhan ahrâ, kırıldı aynam
bozuldu bahçemiz ne edeceğiz?
ferhan! rûh-ı revân ahrâ, öleceğiz

sihr-i helâl, hüsn-ü aşk, kasr-ı kırlangıç
medet yâ Hazreti Yezdân medet.

AYŞE ZÜLAL GÜNAY

Gök Tonlarında bir Yadırgı

Uzayan gün depreşir durur ayak uçlarımda
Ağulanır dünya dalgınlık arastasında
Bende gitmek denilen mabudun açtığı yarıktır bu:
burukluk engininde çoğalıp duran, kaynayan ve kanayan
ya da her yalınlıkta ve yakınlıkta ucuzlayan hatta bayatlayan bir maksat.

Dilim sürçüyor, neye acıktığını bilmeden
Hecelerini sökemedim; cepleri delik
Uzun saçaklı kolları, pörsümüş nemden
Gitmek bir palto kılığında haşyet
Bakın, yakasında bilmem kaç hüznün nezlesi
Yakışmıyor

Kaburgalarından tanır bir paltoyu işportacı Kazım
Sağ yanında tiktakların cephanesi
ne zaman davransa kırışır bilek yerlerinden
Gitmek, sol cebinde sararmış bir mendili bellemek:
Tibet'te yedi iklim çileye çekilmek

Saymadım kaç gece erittim sabaha
Birkaç تنها söz bıraktım omzumda tüneyen paltonun ardında
Gitmek arafta kalıbına yan çizmek
Belki enayiliği tersinden giymek

İşte işportacı Kazım paltomu fark ediyor
Paçasından akan poyrazın nakaratından tanıyor onu
Veda vakti
Onun süsünden ölürdü şehir, ya hüznünden.
Düğmeleri meçhuldu hâlbuki.

EBRAR ÇUKURYURT

Sahi Adı Neydi Onun?

Ey paltosuna bürünen kalk ve ...

Yok yok bu böyle değildi...

Bir şaşkınlığın ortasında kala kaldığımız günden beri

Kelimeler birbirleri arasında dans ediyor da doğru hizalanamıyorlar bir türlü.

Benzerleri asılların yerini aldığı günden beri

Ve hatta sahteler benzerlerin yerini aldığı;

yapaylar sahtelerin yerini...

Her şey çok bulanık, çok karmaşık, çok kaypak. Sanırım.

Bir tarafa dönüyorum yüzümü, gözlerimin buğusundan seçilmiyor renklerin akı karası.

Silmeye çalıştıkça elimin pası kiri bulaşıyor etrafa.

Oysa ellerim annemin emin topraklardan getirdiği zemzemlerle yıkanmış,

kurusun diye kaç gece teheccüdler de öylece dua da asılı kalmıştı.

Ne yazık...

Şimdi bakıyorum da

Ayırt edemediğim onca örtünün altından bakıyorlar da hakikate,

Hakikat, hakikat olmaktan hiçbir şey kaybetmiyor.

Ama örtülerin altındakiler onlarca şey kaybediyor.

Geçiyor geçmekte olan ve geçmiyor, bitmiyor hiç geçmeyecek bitmeyecek olan...

Peki ya kalan?

Temizlenemeyen ellerim, buğusu geçmeyen gözlerim bir çağın ortasında

Bir çığın ortasında.

Kalkmayı bekliyoruz

Kaldırılmayı

Bir ses duymayı

Duyduğumuz sese tutunmayı

Olanca süsün ihtişamı kalbimizin kılcalına sızacakken,
Tam da kana kana içecekken,
Ekmek banacakken bir kuytuda
Bir tokatla asayiş süt liman oluveriyor.
Asayiş bile süt dökmüş kedi oluyor.

Tüm çağrılarını duymayan bir çığ,
sağlam bir tokat olup bir çağa dönüşüyor.

Peki ya paltosuna bürünenler?
Her şeye rağmen,
Karıyla renklenmiş bebeklerin
Teriyle beslenmiş zencilerin
Çaresizliğiyleilmeklemiş kadınların
Acı üstüne acı ile küstahça bezenmiş bilmem ne marka gavurlukta,
O paltoya bürünüp de saklananları hangi hakikat tokatlayabilir?
Kaç acıdan yapılma umarsızlık,
Kaç açıdan bakışla duyarsızlık içeri ışığı sızdırır?
Hangi idea merhem olur çivisi çıkmaktan çok uzak, unutulmuşluğuna gömülen;
Yoksunluğunu dahi hissetmeyen bir dehre?
Hangi siyasi malumatfuruş, hangi debdebeli kelime, hangi terapi seansı?
Nuru geçirgen olmayan bir zırha kim şifa üfleyebilir?
Nuru içine almayana hangi highligter aydınlatabilir?

Sahi aslı neydi onun?
Sen,
Neye büründün hakikat karşısında?

EMRE KİREMİTÇİ

Hakikat

Söylenmemiş sözler arıyorum
Bir satır daha karalamak için temiz sayfalara
Bir ferman getirecek beyaz atlı ulaklar
Bir muştu aydınlatacak kararan kalpleri

Tüm pişmanlıkların yere çakıldığı bir gecede
Sanmak, canımı yakıyor
Baykuşlar üşüyor pencerenin önünde
Dönüyor başımı döndüren çarklar
Hiç umut etmiyorum artık
Bir haber beklemiyorum meçhul karanlıktan

Bir paltoyu çok gördü bu karanlıklar
Üşüyorum
Kanlarıyla toprağı vatan kılan çocuklar
Virane şehirler, yıkık ağaçlar

Putlar şehrinde ezanlar okunuyor
Ey ıslah olmaz şehir
Tüneller kazıyorlar mabedlerimizin altına
Hakikat yıkılıyor

Müphem kelimeler seçiyorum
Daha da anlamsız kılmak için gerçekleri
Budur istikamet ve ihanet
Evvel iktidar bade'l beşeriyet

İktidar filinin hortumları denizleri kurutuyor
Kutsal örümcekler örüyorlar ağlarını
Bense beyaz kaleler inşa ediyorum
Kara tabutlarla kaplanan ölümü unutmak için

FEYZA ŞİMŞİR

Arşın Şahitliği

Ebu Ubeyde'ye

Asrın gölgesi düşüyor çarmıha gerilmiş insanlığın heyulasına
Kuşluk vaktini semeresine almış gökyüzü
Göğüslerdeki taşıyor ovulmadıkça merhametin güneşiyle
Lat, Menat ve Uzza'nın sesiyle ürküyor
Ardıç kuşları, üveyikler, bülbüller

İmruüllkays bile yazamazdı bu asrın şiirini
Yazılacak ne kaldı sözler tükendi;
Oysa onlar öyle mi?
Kâ'b bin Eşrefler koruyor onların siperlerini
Öldürecek bir peygamber de kalmamış üstelik
Sen ebabili beklerken onlara perdelik
Gargadlar, leş kargaları, tahtakuruları

Altın ticareti mi? Bilmez bizim köyün insanı
Bunlar ötekilerin işleri
Biz tarla süreriz, koyun güderiz; güdülmezse şikâyet dilekçesi veririz.
Hocayı camiye, kapitalizmi batıya, dokunulmazlığı iri koltuklara kilitleriz.

Neyse ki öldürülemeyen bir umut kaldı budur neşvemiz
Bir gün gelir açar bizim de Selahattinlerimiz
O vakit süsler memleketi
Dağ laleleri, yabani güller, buhûrumeryemler...

Siz ey Kaynukâlîlar, Kurayza oğulları
Benî Nadîr ehli
Sonunuzu getirecek yırtıp attığınız Medine sözleşmesi
Sanmayın kaleleriniz korunaklı
Hayber'in kolluk kuvvetleri
Paltolarınız sizi sarmayı bırakınca
Ali'nin kılıcında tadacaksınız
En ağır hezimet
O gün direnişçilerin omzuna takılacak diriliş nişanesi
Kokusunu salacak zeytin diyarına
Kadife çiçekleri, nilüferler, gecesevaları.

Not: Bu şiire serpiştirilmiş olan siyer bilgisini tarihin tozlu raflarından çıkar sevgili okuyucu, çıkar ki yaşananlar göğsümüze dert, zihinlerimize hikmet, geleceğimize ibret olsun. Benzer zulümler yaşanırken kucağımıza bırakılan yalanlar vicdanımızın paltosu olmasın...

FİRÜZE YİĞİT AKBURAKCI

Rublev'in İnancı

Sırtını karanlığa yaslamış bulutların isli soğuşunda
 paltosundan yaldızlı ışık sızar Rublev'in
 savaş mağduru Tanrısız evlerin ikonalar çizen dualı gözlerine.
 Taş ocakları öğütür inancı, değirmenlerin büyüyen ağzında
 her biri öncekinden mağrur, müjdeyi geceye rehin veren çizgilerin
 yaşlı bir yeminle katlanmış derkenarına düşer
 saba ile doğan ilk gün ışığı.
 O ışık ki Boriska'nın parmaklarını yalayan;
 tereddütle yoğrulmuş kilin imkânını sorgulayan
 şüpheyi galebe çalan nihai ışık.

Güneş burcunda başladı her şey
 bilkuvve varlıktan, Tanrı'nın ışığına
 derme çatma, çatırdayan
 ama yağmura hayran damların misafiri soytarının
 topraktan dansında başladı gaye arayışı
 gri göğün eleğimsağmayı baş tacı ettiği sularda,
 renk renk yankı buldu mermer Rublev'in fırçasında.

Neden sonra fırtınalar koptu,
 Bir nedensizlik zinciri miydi savaşlar?
 Akıl baliğ olmayan ruhların kararnamesinde.
 Ve bir ölüm yine onun fırçasından
 Kefaret mi ister beyaza boyanmak için?
 İnanç ve hakikat birbirine geçen iki çember
 ve kırıldı çember savaşın korkusundan
 ay burcuna çekildi yeminle bağlanan sessizlik
 kuytuya akseden portrelerin yorgun dimağında.

Volga Nehri'nin kıyısında medcezir; Krill'in ihaneti
ressam kolları çarmıha gererken inancın yitimi
nifak kırıışı küflenir
ve yeniden doğuş düşmeden kutsal rahme
Doğulu duyusuyla aydınlığa gebedir
Rublev'in göğsünde dinlenen eli.
Kötülüğün arafını bir vadi gibi yarıp geçen
siyaha gark olmuş bakışları rahmete çeviren
O El'dir; O'na teslim olan boyalı eller,
ruhun boyasına tekamül renginde
karar kılmak için karışan eller.

Bir kilde yekpare olur inancın mütemmim cüzleri
şehrin enkazı henüz okunmamış cüz;
açılmaya temkinli, yaşanmaya muktedir,
çocuk gülüşleri duvarda ukdedir
akrebin zehrini içen larva kervanı
gizli bir tesellidir, varla yok arasında
yerini gül rengine bırakır ebedi anlamıyla.
Yeni harfler mi baş verir melek kanatlardan
dökülür mü iplik iplik Rublev'in paltosundan?
iyiliği ihya eden kelimelerin
suret bulmuş huzur rengi inanç mozaïği.

MUKADDES BENZER

Yolun Sonu

Bir derviş, bir hırkasıyla çıkmış yola
 Kaçmış bir mağaraya uyku basınca
 Yedi uyurun sayesi zuhur etmiş yanı başında
 Fi zamanında fokurdayan gayzerler,
 Ve zelzelesi toprağın
 selam göndermiş dervişin rüyasında.
 Altı sabahın,
 altı geceye kavuşumundan doğan
 altı gezegenin Şira'ya seslenmesiyle sonlanmış rüya.
 Niburi ve Marduk'un yüzüne şamarı vuran
 Kur'an-ı azimüşşan'ın otuzuncu suresi savrulmuş dervişin iki dudak arasından.
 Yedikule arasında değiştirmiş kapılarını sırlı miftah,
 Tanrıcılık oyunu oynayanların inadına!
 Surların, tepelerin, göğün alt katında koşturuyor atlar
 Yağızıyla, Gülgünü beyazıyla.
 İnşirah, İnşikak, İnfitâr yankıları...
 Kuşların kelamıyla
 Karıncanın meramıyla
 Süleyman'ın duâsıyla.
 Değişiyor hırkasını derviş
 Bakır ve demirin işlendiği bir Paltıyla!
 Dağların zikri ve
 Zülkarneyn'in yoldaşlığıyla başlıyor yarım kalan yola.
 Meçhul yolun sonundan bihaber olsa da
 Avuçlarında resmediyor kendini hilalin kucağında bir yıldız;
 Alıyla, beyazıyla.

MÜMTAZ ÖZLEN

Yük

Kırılacak bir kibrin endişesi vardı üzerinde,
Kimsesiz bir akşamda bir yetim gibi ağlayan,
Doldur dünya yükünü kalbindense ellerine,
Atması kolay olur demişti,
Her baktığımda yüzüne bir başka yüzü anımsatan.
Sanki kendi zehriyle ölen bir yilandık,
Gençtik, şairdik, anlamadık.

YAĞMUR ÜSTÜNDAĞ

Ceplerimde Eski Biletler

Hangi omuzda unuttuk bu paltoyu?
Düğmeleri hep yarım,
çünkü kimse teslim olmazdı mevsimlere.

Ben ‘ağırılık’ dedim, senin sessizliğin kapandı üstüme.
Her suskunluk, kilide sürtünen tahta kapılar gibi
ayrılığın pasını öttürüyordu.

Palto,
sırtımda sürüklediğim karanlık bir sokak.
Ceplerinde eski biletler,
geri dönülmeyen istasyonların mühürlü kapıları.

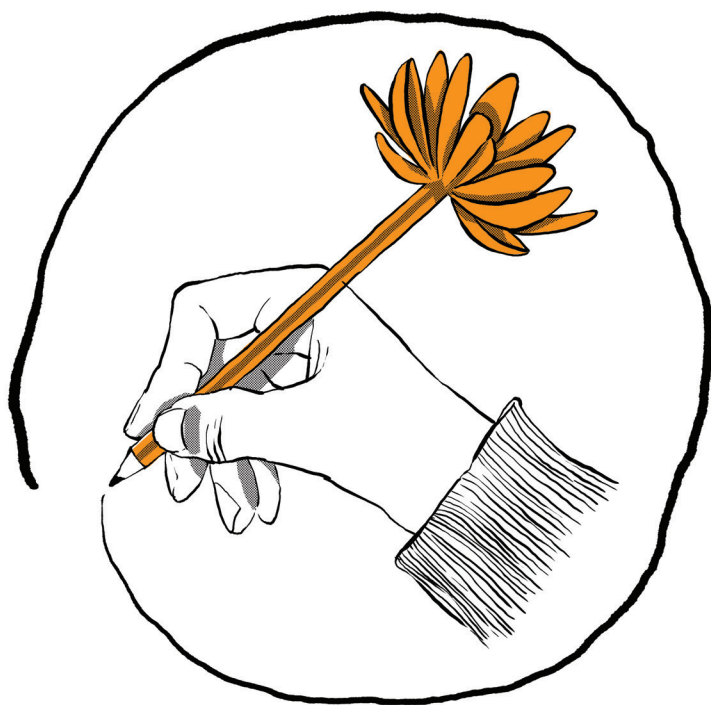
Bir gün çıkarıp atsam
kim inanırdı bana?
Omuzlarımda hâlâ senin üşümen var,
kendi terimle kavgalı duran.

Ayrılık dediğin,
bir paltonun astarına gizlenmiş
ve hiçbir terzinin sökemediği
dikiş dikiş suskunluk.

Cepleri küf tutmuş,
açsam Ankara'nın rutubeti vurur yüzüme.
Her yokuşta yarım kalmış adımlar gibi
çürüyen bir sabır taşır, bu palto.

Ankara dedin mi, rüzgârını da eklersin:
ince, inatçı,
her seferinde yüzüme çarpan,
yokluğunu kurum kurum içime siniren.

Ben ayrılıklara böyle sarıldım.
Sırtımda ağır, içimde paslı,
bir paltoyla,
sanki devlet dairesinde bekler gibi
hiç yanıp sönmeyecek bir sıra numarasını.

YASEMİN ŞEKERCİ

Gülistan

Cismini bozmuş olanı edemem ihya
Kendini kaybetmiş olanı nasıl göstereyim ayna
Gurbetim kendimedir, daim yaralar beni
Lütfet gamdan hâli kalmayan
Mecruh kalbimi ört elindeki paltoyla
İlişmesin bana ateşten bir parça
Atam İbrahim değil miydi,
Her adımda nâre giden?
Lakin ateş sırroldu, yollar gülistan oldu
Zaten bir peri kızı değil miydim ezelden?
Hâr'e su veririm gül olur
Nâr'e su taşıyım gülistan olur
Yaşayan ruh bir büyü ve tılsım gibi
Orada bilmem kaçınıcı âleme geçer
Fakat onlar bu âlemin insanı değil
Uçabiliyorlar mesela
Ama bir bomba patladığında
Görünmez olabiliyorlar mesela
Hakları savunulduğunda
Ah paltomu verin üşüyorum
Bütün bu sıcaklıklar nereye gitti?
Atam İbrahim'in ateşi bizi yaktı
Beni de atsalar ateşe
Gülistan olup serin olur mu bize?

Yarı Samur Yarı Tilki

ABDÜLMELİK BAYİR

*“Arpa ekdim biçemedim
Bir düş gördüm seçemedim
Alışmışım soğuk suya
Issı sular içemedim”*

Çınar ve kavak ağaçlarının arasından pare pare yüzüme vuran güneşi sağ elimle kapatıp parkta oynayan kardeşime diğer elimle ‘gel’ işareti yaptım. Baran gelmek üzereydi. Van Kalesi’nin bahçesinde yaptığımız enfes kahvaltıdan erken kalkmam gerekmişti. Annemi ve kardeşlerimi öpüp Şeyh Abdurrahman Camii’ne doğru yürüdüm. Baharın neşesi insanlara çoktan yansımış, herkesler ailesini alıp parkın gölgelik alanlarını kapmaya başlamışlardı. Güneşi arkama alıp kaledeki mağaralara, Urartular’dan kalma dört, beş bin yıllık yapılara bakmaktan gözlerimi alamadım. Baran’ın biraz geç geleceğini bilsem tepesine çıkıp şehri doyasıya seyrederdim, gölün mavisikle Edremit’in yeşilinin, dağların sarısıyla muhabbetine kulak kesilirdim. Artık gözümün manzara hakkını tekne yolculuğuna saklayacaktım.

İranlı misafirlerimiz caminin bahçesini doldurmuş, türbeye girmek için sıra bekliyorlardı. Elimi, yüzümü asırlık çeşmede yıkayıp hayrat sahibine duamı ettim; *Allah razı olsun*. Biraz sonra Baran aradı ve kale kavşağında beklediğini söyledi. Yanına varıp birlikte teknenin kalkacağı tarihî iskeleye gittik. Tren, feribotu olanca ihtişamıyla kıyıya demirlemişti. Tahran’dan gelip gölün üzerinden Tatvan’a varacak yük treninin vagonları teker teker gemiye aktarılıyordu. Etrafta rahatsız edici bir makine sesi vardı. Denizdeki, (biz göle deniz deriz ya) dalgalar azalmış izleyene huzur veren bir mavilik Süphan Dağı’nın heybetine eşlik ediyordu. Teknenin kalkmasına on beş dakika falan vardı. O vakte kadar sahilde bir çay içelim dedik. Üstü İran kilimi parçalarıyla kaplı iki iskemleyi çekip oturduk. Bir kulağında kalemi, bir kulağında sigarasıyla Menduh ağabey *“hoş geldiniz gençler”* ile karşıladı bizi:

- *Hoş bulduk abi. Nasılsın, durumlar iyi mi?*

- *N’olsun Adaro, iş güç bildiğin gibi. Bahar geldi İranlılarla piyasa şenlenmeye başladı bile Maşallah.*

Siz hayırdır, hangi rüzgâr attı sizi buralara?

- *Valla abi, bademler açmışken bir Akdamar turu akar dedik, diğer vakitlerde zor oluyor, zaten İstanbul'da geçiyor çoğu vakit. Kalabalık da çoğalmadan sakince gezelim dedik.*

- *İyi yapmışsınız gençler valla, biz gençliğimizi yaşamadık, siz yaşayın, gezin, içinizde kalmasın. Çay mı içersiniz?*

- *Aynen iki çay alalım abi baban hayrına.*

- *Serçavan cano, babaya rahmet. Afiyet olsun. Serko, iki çay abilerine.*

Gülüşmelerin ardından Menduh abi çay lekeleriyle rengi değişen mavi önlüğünden defterini çıkarıp iki çay yazdı, adisyonu küllüğün altına sıkıştırdı ve diğer masalara geçti.

Çaylarımızı içip adisyonun altına elli kâğıt koydum, Menduh abiye uzaktan bir selam, telefona gelen yeni bildirimleri kontrol ede ede rıhtıma doğru yürüdük. İranlılar aileler hâlinde kalabalık oluşturmuşlardı. Tekne iskeleye yanaşmış, kamarotlar paket halinde soğuk suları içeri taşıyordu. Teknenin karinası pastan kötü bir görüntü oluşturmuş, küçük dalgaların sallamasıyla aşıkâr oluyordu. Güneş etkisini hissettirmeye başlamıştı, yavaştan ensem yandığını hissediyordum. Baran öğrendiği iki kelimeyle göz göze geldiği her İranlı'ya selam veriyordu:

- *Hoş amedi, hoş amedi. Hoş amedi, Huda hafız efendi.*

Teknenin bordo kapısı açıldı ve hızlı adımlarla herkes içeri girip güzel yerleri kapma yarışına girdi. Biz de aralardan sıyrılarak üst güverteye geçtik, kaptan köşkünün sol tarafında manzaralı bir yer kaptık. Her yer yavaşça dolmaya başlıyor, aileler fotoğraf çekimlerine hazırlanıyordu. Arkada Kürtçe slow şarkılar çalıyordu. Herkes yerini almış, son yolcular da artık içeri buyur ediliyordu. Teknenin motoru çalışmaya başladı, derken etrafta müsait yer yahut ailesini arayan altmış

yaşlarında, saçlarını ömrüne bağışlayan bir amca karşımıza oturdu:

- *Selamünaleyküm.*

Amcanın yüzü bir genç gibi duru; omuzları geniş ve heybetli görünüyordu. Kareli gri tonlarında bir gömlek, üstüne giydiği yine gri çizgili ceketini omuzlarındaki heybeti artırıyor, bir Tahran beyefendisi havası katıyordu. Yalnız gezen İranlı yaşlı bir beyefendiye buralarda hiç rastlamamıştım, nitekim Baran da aynı hisse kapılmış olacak, ezberlediği iki kelimeyle karşılık verdi:

- *Aleyküm selam efendi, hoş amedi.*

Amcanın yüzünde anlık bir ciddiyet oluştu ve sonrasında gülümsemeye başladı:

- *Oradan bakınca İranlı'ya mı benziyorum delikanlı? Hoş bulduk, Allah razı olsun.*

Birbirimize bakıp gülümsedik ve hemen gelen bir utanma hissiyle başımızı önümüze eğdik. Amca da bir süre gülümseyip etrafı izlemeye koyuldu. Edremit açıklarına varana kadar üçümüz de sessizliğimizi koruduk. Süphan'ın tepesindeki karla bulutların oluşturduğu resme bakıyordum, Baran o tarafa baktığını fark edip sessizliği bozan ilk kişi oldu:

- *Süphan'ı her izlediğimde Mesut Ciziri'nin Siyabend ve Xece'yi okuyuşu yankılanır kulağımda. Muhterem öyle bir okuyor ki her dinlediğimde sanki olay gözlerimin önünde gerçekleşiyor, tekrar tekrar...*

- *Ben çocukluğumdan beri dinliyorum ve hep ilk dinleyişim gibi etkileniyorum. Babam da çok dinlerdi, annemin yanında açar, bu sefer gözleri dolardı. Belki de beni bu denli etkilemesi bu sebeptendir.*

Arkada Kürtçe, Türkçe karışık çalıyordu. Bir *Siyabend û Xece* ne güzel olurdu diye düşünürken *Ali Paşa Ağdı* açıldı. Amca türkü açılınca üst üste attığı bacaklarını indirdi. Oturuşunu düzeltip arkasına yaslandı. Birkaç saniye bizi süzdü, bir şey söylemek ister gibi bir hâli vardı. Frekanslarımızın uyuşup uyuşmayacağını test eder gibi bir tavırla, "türküyü söyleyen nerelidir bilir misiniz?" diye

sordu. Baran'la yarışa girmişiz gibi hızlıca lafı ağzından aldım:

- *Vanlıdır amcacım, rahmetli üstat Ruhi Su.*

Testten başarıyla geçtiğimizi anlayan amca sohbeti devam edeceğe benziyordu:

- *Maşallah genç adam, peki Ali Paşa'yı bilir misiniz?*

Bu defa cevap sırası Baran'ındı:

- *Ali Paşa halk kahramanlarımızdandır. Seferberlik yıllarından önceki yıllarda Ermeni isyanlarına karşı önlemler almış, yaptığı fedakarlıklarla Van halkının sevgisini kazanmıştır. Bu ağıtı da Ermeni çetelerinin kendisini şehit etmesiyle Van halkı yakmıştır.*

Amcanın yüzünde tam anlamıyla vatan gülüşü oluştu. Belli ki sorularına devam edecekti. Edremit'i geçmiş Gevaş açıklarına varmıştık, adanın üstünde kahverengi bir nokta gibi görünen Akdamar Kilisesi artık kolaylıkla seçiliyordu:

- *Az önce Siyabend dediniz, Xece dediniz. Ali Paşa zamanlarında da yaşanan bir sevda hikâyesi vardır, David diye bilinen Tebrizli Mehmet'in hikâyesi, onu bilir misiniz bakalım?*

Cevapsız gözlerle birbirimize baktık, Ali Paşa'yı bilirdik, duymuştuk ancak böyle bir hikâyeyi duymadığıma emindim:

- *Valla ne yalan söyleyelim amca, daha önce Ali Paşa'yı duyduk, türküsünü dinledik ama David'i de Mehmet'i de bilemedik, anlatırsan dinlemek isteriz.*

- *Eyvallah güzel kardeşim, anlatırım tabii ki. Bu hikâye Ali Paşa'nın büyüklüğüne delalettir, bilmeniz ufkunuzu açar. İsimleriniz nedir hele söyleyin bakalım, benim adım İkrâm.*

- *Memnun olduk İkrâm amca, ben Adar, arkadaşım da Baran, İstanbul'da öğrenciyiz ama buralıyız ikimiz de. Baran Tatvanlı gerçi ama o da bizden.*

- *Maşallah, maşallah. Allah muvaffak eylesin.*

- *Allah razı olsun amcacım.*

İkrâm amca ceketini yakasından tutup düzeltti. Sırtını yasladı, esnek ve ince bacaklarını tekrar üst üste atıp ellerini dizinin

üstünde kavuşturdu:

- *David Ermeni cemiyetlerinden Taşnaklar'ın önemli adamlarından biriydi. Taşnaklar'ın Van'daki lideri Aram Manukyan'ın en güvendiği ve yanından ayırmadığı dostlarındandı, cemiyete dair tüm detaylara hakimdi. Taşnaklar aslında bir cemiyetten, partiden öte kanlı bir çeteydi. Her ne kadar sosyalist bir yapı olsalar da özerinde Ermeni milliyetçiliği vardı ve bağımsızlık palavralarıyla Van'daki, Tiflis'teki, Erivan'daki tüm Ermeni gençlerin aklına girmişler, Osmanlı ve Rus yönetimlere karşı kanlı suçlar işliyorlardı. David de işte böyle bir örgütün yönetimindeydi. Cemiyette, güzelliğinden herkesin bahsettiği Vatan adında bir kız vardı. David ile birbirlerini seviyorlardı ama cemiyette böyle bir mevzunun konuşulması, birinin herhangi birini sevmesi katiiyen yasaktı, zira herkes yüce davalarına odaklanmak zorundaydı. David denen genç sabırsızdı ve akabetleri belirsizken Vatan'la en kısa sürede evlenmesi gerektiğini düşünüyordu. Bir gün dayanamadı ve Aram'la olan samimiyetine güvenip mevzuyu açtı, izin istedi. Aram'ın da gönlü Vatan'daydı ve bu işe engel olmak istedi. David'e böyle bir şeyin yaşanamayacağını, yasak olduğunu, davalarında samimiyetsizliğe yol açacağını söyledi. Ancak David inat etti, zira sevdası için davasına bile yan çizmeye razıydı. Bunu fark eden Aram, onu Tiflis'teki yönetime yönlendirdi, böylece Vatan burada yalnız kalacak ve bir çaresine bakacaktı. David'in Tiflis'e vardığı süreçte Aram Vatan'ı zorla alıkoymaya çalıştı; Vatan her ne kadar buna engel olduysa da cemiyet içinde Vatan'ın Aram'la kendi rızasıyla beraber olduğu dedikodusu yayılmaya başladı. David yönetimden izin alıp döndüğünde bu manzarayla karşı karşıya kaldı ve dostu Aram'la arasında bir düşmanlık başladı. David, Vatan'a inanıyordu ve böyle bir şeyin olmayacağına emindi. Ancak Aram'ın onu yaşatmayacağını ve cemiyette barınamayacağını da farkındaydı, bu sebeple o zamanların merhamet ve azamet abidesi Ali Paşa'ya sığınmanın en iyi tercih olacağını düşündü. Vatan'ı da alıp Ali Paşa'nın Van hükümetine sığındı. Aram'dan intikam almak için Ereğ'in eteklerindeki Yedi Kilise ve Kupanıs*

Kiliselerindeki Taşnaklar'ın mühimmat depolarını ifşa etti. Paşa, Hamidiye alayları ile büyük baskınlar düzenledi. Tabi, Aram'ın kini ve öfkesi arşa çıktı, David'i kesinlikle öldürmeliydi. Paşa'nın Osmanlı'dan gelen letafet ve hoşgörüsüyle ağırlanan David bu süreçte Müslüman oldu ve Vatan'la evlendiler. Adını Mehmet olarak değiştirdi. Halkın arasına gizli gizli girmeye başlayıp Müslüman halkla bütünleşmeye çalıştı. Tam arzusuna ulaşmışken, Haçboğan'da pazarda gezerken Karahaç çetesinden Dacat adında bir katil kalabalığın içine doğru mermi yağdırdı. O gün halkın arasından sekiz kişi öldürüldü, halk galeyana uğradı, Kürt aşiretleri, Müküs'ten Kaçkıran'a kadar, silahlanıp Ermeni çetelerle çatışmaya başladı. Ardı kesilmeyecek Van Ermeni isyanlarının kırılma noktası oldu. David ise ağır yaralandı ve sonrasında hastanede vefat etti. Sevdasının peşinden koşarken arayışı onu ebedi mutluluğa erdirdi. Eli kanlı bir çetenin arasında belirsiz bir akıbetle debelenirken aşkı onu hayal edemeyeceği bir noktaya getirdi. Bu da böyle bir hikâye olarak aklınızda kalsın gençler, Ali Paşa'yı hatırlarken bu hikâyeyi de hatırlatın birbirinize.

- Allah razı olsun İkrâm amca. Gerçekten de etkileyici ve ibretlik bir hikâye. Ali Paşa'nın halk için elinden geleni ardına koymadığını da gösteriyor yine. Bu ders alınacak bir merhamet örneği değil de nedir? Sana sığınan, halkının kanını akıtan da olsa sahip çıkacaksın.

- Aynen öyle Baran Bey kardeşim. Ali Paşa öyle bir adamdı işte. Mehmet de Van halkı da Ali Paşa'nın kürküne değil merhameti ve adaletine sığınmıştı. Onları ısıtan kürk değil, paşanın kendine has asaletiydi. Paşanın yüreğini sıcak tutansa yine kürk değildi tabi; Van halkının misafirperverliği, samimiyetiydi. Van halkı bu denli sahip çıkmasa paşasına, Paşa da böyle sevmezdi onları.

Sohbet öylesine sarmıştı ki adaya vardığımızı insanlar ayaklanınca fark ettik. Badem ve erik ağaçları çiçek açmış, adayı cennetten bir parçaya döndürmüştü. Etrafta bir renk cümbüşü vardı. Gölün sodalı kokusu ve çiçeklerin yumuşak kokusu karışmış,

adeta insanı sarhoş ediyordu. Akşam olana kadar İkrâm amcayla adayı ve kilisenin içini, bahçesini gezdik. Tarih bilgisiyle ve sohbetiyle gezimizin beklemediğimiz kadar iyi geçmesine vesile oldular. Adayı gezerken, dönüşte ve eve vardığımda zihnimden Ali Paşa geçiyordu sürekli. O kadar isyan ve karmaşayı önlemeye ve yatıştırmaya çalışırken aynı zamanda halkın sevgisini kazanmak kolay olmasa gerek. Ermeni ve Müslüman halkın da hep birlikte kendisine sahip çıkması, sorunlarında gidip ona sığınması ne büyük şeref bir paşa için. Paşalar, başkanlar, yönetenler, menfaatperestleri çevresinden uzaklaştırdığınızda hep yalnızdır; sevilmez, sayılmazlar. Üzerindeki kürkü çıkardığında herhangi biridir o, şurada duran ağaçtan farksızdır. Ama Ali Paşa, o koca Osmanlı paşası şehit edildiğinde bile yalnız değildi. Ömrünü verdiği bölgeden çok uzaklarda, ta Sinop burnunda meftun olmasına rağmen Van halkı onu yalnız bırakmadı. Çünkü onun etrafında toplanan halk üzerindeki yarı samur yarı tilki kürk için toplanmamıştı. İkrâm amcanın dediği gibi halk onun merhametine ve liderliğine sığınmıştı. Ali Paşa'yı Paşa yapan kürkü değil, kürkün ardında atan yüreğiydi. Belki Sinop'ta yatıyordu ama Van halkının gönlünde yaşıyordu. Allah ondan ve cümlesinden razı olsun.

*“Ali Paşa giyer kürkü
Yarı samur yarı tilki
Ali Paşa'yı vurdular
Harap oldu Van'ın mülkü...”*

Karlı Dağlı Göl

BETÜL BAYINDIR

Yemyeşil bir bahçe. Göl ve göğe uzanan envai çeşit ağaç. Göl, etrafında yorulmadan yürünebilecek kadar küçük. Güzeller güzeli salkım söğütler var gölün kenarında. Yer yer güller, sümbüller, bül-büller, sarmaşıklar, âşıklar, kardeşler... Ancak oturulacak ve yürünecek kadar bu küçük yerin etrafı, eteği karlı dağlarla çevrili. İkindinin o muhteşem sarılığından kırmızılığına geçen tam o vakti. Gökyüzünden göçen leylekler süzülüyor; leylakların kokusu buram buram. Oturanlar, konuşanlar, şakalaşanlar, ağlayanlar var gölün kıyısında, salkım söğütlerin altında. İşte orada, insanların arasında, gölün kıyısında bir gönül...

Adı Aliye.

Orada olan herkesle tanışık. Sevdigi, gitmesini istediği. Tek başına oturuyor çimin üstünde, salkım söğütün altında, gölün yanı başında. Göldeki balıkları seyrediyor aşağıya doğru, gökteki göçmen kuşlara bakıyor yukarı doğru. Rüzgâr dolanıyor elbisesine. Çiçeklerin neşesini iştiriyor.

Kendisi pek neşeli değil. Neşe bir kenara, huzursuzluk demir atmış yüreğine.

Akşam olurken herkes biraz böyle hisseder zaten; ama onunki biraz farklı. Birkaç yüzyıl öncesinde yaptığı büyük bir hatayı düşünüyor. O günden beri pek iyi değil. Dünyayı düşünüyor, düşledikçe düşünüyor ve omuzlarında her türden acıyı taşıyor. Anlıyor, herkesi fazla anlıyor. Fazla hissediyor, fazla düşünüyor.

Gözlerinden tuzlu sudan yapılma karat karat elmaslar düşüyor. Midesi bulanıyor insan olmaktan. İnsanlardan da. İnsanlarla anlaşıyor; ailesine ağlıyor, geçmişte hata yaparak üzdüğü o arkadaşına mahcup hissediyor. Ama biri var ki... İşte aklına o düşünce, inci gibi dizilmiş, ardı arkası bitmeyen hüznünlerin istikrarı bozuluyor.

En çok onu seviyor, en çok ona mahcup. En çok da onu düşünüyor. Ne kadar çabalarsa çabalasın, yeterli olmuyor. Mütemediyen mahcup olmaya devam ediyor; bu yüzden mahzun olmaya da. Ona çok hata yaptı. Ondan çok özür diledi. Yetmedi özürleri.

Bu haklı melankolinin sahibi Aliye...

Güneş veda ediyor göğe yavaş yavaş. Kırmızılık çoğalıyor, hafifçe kararıyor etraf. Rüzgâr biraz daha serinliyor, Aliye daha çok ağlıyor. İnsanlar toparlanıyor; küçük insan cemaati veda ediyor dağların arasından çıkarak parça parça.

Aliye kalkmayacak...

Aliye o küçük insan cemaatinden bıktı: Dertlerini dert edinmesinden ama kimseye gösterememesinden. İmtihanı zor; herkese yardım edememesinden. Merhametsizlerden, umursamazlardan, gazabından kör, kötüye meyyal insanoğlundan, hudutsuz hiddetlerden...

En yakınları bile terk ediyor onu, çağırmadan işte.

Gitmeyecek Aliye, kararlı.

Burada toprağa serilecek. Sonra toprak

örtecek onu. Aman insan evladı incitmesin de, hangi kurt gelirse gelsin kokusuna; hangi mantar çürütürse çürütsün mevtini.

Onlar gönlümü acıtmayacaklar diye düşünüyor Aliye.

Ve güneş söylemeden, sessiz sedasız, çok bariz ama bir o kadar da belli belirsiz veda ediyor. Her gün batışı böyle değil mi? Başını kaldırıp göğe bakıyor Aliye.

Sessizliğe çekilmiş bir an buluyor yüksek dağlar arasından göğe bakarken, tıpkı kendisi gibi.

Ve başlıyor işte hesaplaşma mesaisi.

Her şeyden habersiz, rahme kıvrıldığı gibi kıvrılıyor salkım söğütün altında, toprağın üstünde. Bacaklarını göğsüne çekiyor, göğsü öğürüyor hatalarını. Gözyaşları suluyor toprağı. Açık yara gibi açılıyor göğüs kafesi, kanıyor kalbi.

Hiçkırıkları eşlik ediyor, artan rüzgârla hışırdayan yaprakların sesine.

“Ört beni!” diye sızlayarak yalvarıyor yüksek sesle Aliye.

Hikâye bu ya,

Toprak cevap veriyor ona:

“Üzülme, geçecek.

Örtüme bürünsen de kalkman gerekcek. Kaldıracağım seni.

Yaşatacağım seni onun izniyle, sen de yaşayacaksın.

Dünya zor ama O, kolay verir nimetleri.

Annenin sana vermediği merhameti verecek; korkmayacaksın.

Seni topraktan yapılmış bir paltoyu sarıp sarmalayacağım.

Ben seni meyvelerle, sebzelerle besleyeceğim. İnsanlar yoldaş olmadığında, dilsiz kullar gönderecek O da yardıma.

Sen de özür dilemeye ve teşekkür etmeye devam edeceksin. Emek vereceksin.

Paltona cepler dikeceğim, üzüntünü sakla diye.

Ağla, kana, kus bu ruhunun ürünü.

Gizleyecek, içime çekeceğim bunları.

Sen de sabredeceksin.

Böyle toprakla örtünmeyi dilemeyeceksin ölmek için.

Topraktan giyineceksin; O’nun paltosunu omuzlarında yükselteceksin. Öyle ki bu, çok büyük bir şereftir. Uğruna secdeler istenecek kadar Âdem’e.

Şimdi kalk ve giyin.

Örtüler seni o günden saklayamaz. Hiçbir ölüm, hiçbir acı, hissettiğin O’ndan ve O’na olan sorumluluğundan, paltoyu giymekten büyük değil.

Gel, gecelerde sığın ve ağla burada. Kıvrıl ve sıyrıl zehrinden. Sonra güneş aydınlatmaya başladığında göğü, tutun şu salkım söğütün gövdesine, doğrul. Paltoyu giy. Göze al soğuğu.

Yükselt kulluğunu. Sadece O’na ey boynunu. Sabret, affet. Şafak sökünce bul diğerlerini. İmtihansa imtihan, palton senin zırhın ve kalkanın. İncineceksin, ama O telafi edecek.”

“Sadece burada kalmak istiyorum,” dedi Aliye. Sarılıp bırakmaz ister gibi oldu toprağı.

“Kılınca hiçbir şey olmayacak ama gidince yol almış olacaksın. Yaşamak demek de bu zaten.”

Aliye bütün bunları dinlerken hem şaşkınlık hem merhamet edilmişlik hissiyle, gözyaşlarının ardı arkası kesilmedi. Ama duruldu ruhu. Pıhtılaştı açık yarasından damlayan kanı.

Bütün gece sakındı onu toprak, tehlikelerden. Aliye dünyanın en huzurlu uykusunu uyudu. Güneşin ışıkları ulaşırken, nazikçe dürttü toprak onu. Uyandı Aliye.

Hüznü bitmemişti, acısı geçmemişti. Ama “Ne yapmam gerektiğini bilmek; bir insanın yolunu bilmesi hissi, varmaya değer bir yere götürür beni,” diye hissetti. Kalktı Aliye; güçsüz ve sevinçsiz. Sahip olduğu hiçbir şey, sadece bir ilahi ve hakiki teselli göğsünde. Hem yılgın hem saygın bir hâlde, toprağın paltosunu giyindi. Salkım söğüde sarıldı, veda etti karlı dağlı göle...

Yitik Zamanın Eşiğinde

EBRU ŞAHİN

Kasaba, kışın ortasında tuhaf bir sessizliğe gömülmüştü. Dar sokakların kenarına dizilmiş apartmanların balkonlarından asılı çamaşırlar, rüzgârda savrulurken bile ruhsuz görünüyordu. Çocukların sokakta koşuşturduğu eski günlerden eser yoktu artık; her köşe başında plastik bardaklarda içilen kahveler, yüksek sesli şarkılar ve birbirine yabancı yüzler vardı. Yusuf, işten eve dönerken bu manzaraya bakıyor, içine çöken sıkıntıyı tarif edemiyordu. Onca insan arasında kendisini bir misafir gibi hissediyordu. İçinde büyüyen boşluğu yalnızca geçmişten kalan hatıralar dolduruyordu; babaannesinin soba başında anlattığı menkıbeler, cami avlularında duyduğu çocuk kahkahaları, eski taş medreselerin gölgesinde hissettiği serinlik... Hepsî uzak, neredeyse unutulmuş bir masal gibiydi. Bir akşam, gün batımında kasabanın kalabalığından kaçarak dışarı doğru yürüdü. Yol, yokuş aşağı kıvrılarak kasabanın dışında

kalan eski mezarlığa varıyordu. Kapısı pas tutmuş, taş duvarları yosunla kaplanmış bu yer, yıllardır kimsenin uğramadığı bir mekân gibiydi. İçeri adım attığında, rüzgârın uğultusu kulaklarında yankılandı. Mezarlık, sanki yüzyıllardır orada duran suskun bir şahit gibiydi. Taşların arasında dolaşırken, kendi içindeki sessizliğe gömüldü.

Bir mezar taşının üzerinde, eski yazıyla kazınmış şu cümleyi fark etti:

- Bu dünya bir gölgedir; gölgeyi tutmaya çalışan elini boş bulur.

Yusuf'un gözleri doldu. Çünkü o, gölgeyi tutmaya çalışanlardan biriydi. Hayatının hızla kayıp gidişini seyretmek, ruhunu gürültüden koruyamamak, onu derin bir yalnızlığa itiyordu.

Tam o sırada, baston sesi duydu. Kuru yaprakların arasında ağır ağır yaklaşan yaşlı bir adam belirdi. Üzerinde yıpranmış bir palto, başında eski bir takke vardı. Adımlarını

yere değil de zamana basar gibiydi. Yusuf, bu yabancıyı görünce irkildi ama adamın bakışları öyle sakindi ki, korkmak yerine huzur hissetti. İhtiyar, yanına yaklaşarak selam verdi ve onun oturduğu taşın yanına ilişti. Bir süre konuşmadılar. Sessizlik, kelimelerden daha gürültülüydü. Sonunda yaşlı adam, gözlerini ufka dikerek konuştu:

- *Evlad, kalabalıkta kaybolmaktan şikâyetçisin. Ama unutma, insan en çok kendi içinde kaybolur.*

Yusuf, başını önüne eğdi. Çocukluğundan beri biriktirdiği bütün sorular, sanki bu sözün içinde yankı buldu. Adam devam etti:

- *Aradığın şey kalabalıkta değil. Ne sokaklarda ne de çarşının gürültüsünde... Senin aradığın, unutulmuş bir kapının ardında. O kapıyı açacak anahtar, içindedir.*

Yusuf, boğazına düğümlenen sözlerle güçlkle fısıldadı:

- *Ben... bir derviş arıyordum.*

Yaşlı adam tebessüm etti.

- *Bir dervişi bulmak kolaydır. Asıl mesele, onun sözlerini taşıyacak bir kalp bulabilmektir. Derviş, senin arayışının içinde zaten var.*

Güneş batarken, Yusuf'un içini ısıtan bir sükûnet çöktü. O ana kadar içinde taşıdığı boşluk, yerini derin bir huzura bırakmıştı. Adamın kim olduğunu, nereden geldiğini hiç sormadı. Çünkü biliyordu; bazı soruların cevabı yoktur, sadece işaretleri vardır. Kasabaya geri döndüğünde sokaklar yine gürültülüydü; kahkahalar yine boş, müzikler yine anlamsızdı. Ama Yusuf'un gözünde her şey farklıydı. Artık o kalabalığın ortasında bile yalnız değildi. Çünkü içindeki kapının anahtarını bulmuştu.

O akşam eve gittiğinde, kitaplığın arasında babaannesinden kalma eski bir kitap buldu. Kapak eskimiş, sayfaları sararmıştı; ama Yusuf'un ellerinde sanki sıcak bir nefes taşıyordu. İlk satırda şu cümle yazılıydı:

- *Yol, yolcunun ayağında değil; kalbindedir.*

O an, yıllardır kaybettiğini sandığı bütün sesler, kokular ve hatıralar birer birer dönüp geldi; sobanın başındaki menkıbeler, cami avlusundaki kahkahalar, babaannesinin yüzündeki huzur... Hepsi yeniden canlanmıştı. Aslında hiçbirini kaybetmemiş; onları sadece gürültünün ve kalabalığın ardına saklamıştı. Şimdi o perde aralanmış, Yusuf kendi özüne açılan bir yol bulmuştu. Kitabı kapatıp pencereye yöneldi. Sokak yine aynıydı; gürültü, telaş, savrulan kalabalık... Ama Yusuf'un içi ilk kez bu kadar sakindi. Çünkü artık biliyordu: Yol, dışarıda değil, kalbindeydi.

Ve belki de yıllardır aradığı derviş, tam da o anda kendi içinde ayağa kalkmıştı.

Fil'e Palto Giydirmek

ESLEM AYŞE KILIÇ

Kışın ilk günleriydi. İnsanlar bir telaş içinde kış hazırlıklarına başlamışlardı. Soğuğun sert vuracağı söylentileri kulaktan kulağa yayılıyor, hazırlanan domates kavanozları raflardaki yerlerini alıyordu. Kalın yünden yapılmış yorganlar seriliyor, sobalar kuruluyordu. Hayvancılık yapanlar ahırlarını toparlarken soğuk, gitgide kendini daha fazla hissettiriyordu.

Cennev Hanım çamaşırları ipten toplarken gazeteci çocuk bağıra bağıra sokaktan geçiyordu. Üstünde ince bir tişört, altında kadife şortları; açıkta kalan bacaklarıyla çok cılız görünüyordu. Burnunun çevresi kıpkırmızı olmuştu. Titriyordu, zangır zangır... Bu ecel soğukunda olacak iş değildi böyle giyinmek.

- Oğlum, bu hâlin ne...? Giysene üstüne paltonu!

Gazeteci çocuk kardan zar zor gördüğü Cennev Hanım'a baktı. Elini gözüne siper etti ve seslendi:

- Çıkan genelgeyi duymadın mı abla? Dağ Evi, palto ve türevlerini giymeyi yasakladı!

- Ne saçma iş bu böyle?! Bu soğukta ne yapacağız biz?

Cennev Hanım bir kız bir de oğlan

annesiydi. Gazeteci çocuğu görünce içi acımıştı. Onaylamayan bir şekilde başını salladı ve içeri girip kapıyı kapadı.

Gazeteci çocuk sokaktan çıkıp saat kulesinin solunda kalan pazar sokağına girdi. Manşetleri yüksek sesle bağırıyor, gazete dağıtıyordu:

- Yazıyor! Fatum Gazetesi, Dağ Evi'nden gelen yeni genelgeyi yazıyor! Paltoları giymeyin, yakın! Palto ve türevleri yasaklandı! Kurallara uymayanlar cezalandırılacak!

Pazarıcı adamlardan biri, gazeteci çocuğa elli kuruş verip bir gazete aldı. Haberi okumaya başladı:

Dağ Evi'nden gelen yeni genelgeye göre, palto ve türevlerini giyenler okullara, kamu binalarına, hastanelere alınmayacaktır.

Tek üşüyen siz değilsiniz.

Palto bir çare değildir, yozlaşma ürünüdür. Soğuğu kaldıracak bedenlerinizi sığağa alıştırın sizlersiniz.

Gazeteyi okuyan her pazarıcı, ayrı ayrı maniler ya da sloganlarla satışlarına devam etti:

- Gel ablam gel, çıkar paltoyu; al halıyı, evin ınsın!

- *Gel ağabeyim gel! Kaz tüyü içlik! Giy içine, denize bile girersin vallahi!*

Kalabalığın arasında, saçları özenle yapılmış, duruşu ve bakışlarıyla etrafa otorite yayan yaşlı bir teyze vardı. Gözleri tezgâhların arasında dolaşırken palto giymiş genç bir kıızı fark etti. Hemen yanına gidip paltosunu çekiştirdi:

- *Evladım, ne yapıyorsun sen öyle? Bu kuralları görmüyor musun? Çıkar şunu! Üstelik bu güzel fiziğini örtmeye ne gerek var? Hadi kızım çıkar şu paltoyu da giy güzel elbiselerini.*

- *Sana ne be! Fil istedi diye paltomu çıkarcak değilim. Bedenimiz alışmış... Bunu gelsin, külahıma anlatsın. Kahrolası Dağ Evi'nden çıkmaya cesareti yok, bir de emirler yağıdırıyor! Siz de ona hemen uyuyorsunuz. Soran olursa hepinizin içi sıcak tabii!*

Pazardaki gözler, genç kızın üstünde zifiri sessizlikle toplandı. Kurallara uymamanın ötesinde, böyle bir üslupla isyan etmek büyük cesaret isterdi. Cesaret, belki de o dönemin en zor şeyiydi. İşten çıkarılma, okula alınmama ve en temel haklardan mahrum kalma tehdidi altında herkes başını eğiyor, itaat ediyordu.

Ne acınası bir durumdu bu...

Yaşlı teyzenin nevri dönmüştü sanki; bir yaygara kopardı, avazı çıktığıınca bağırmaya başladı:

- *Bekçi! Bekçi getirin buraya! Polis, zabıta ne varsa alıp götürsünler şu yobazı! Nesil sizin gibiler yüzünden mahvoluyor zaten... Ay tansiyonum düştü! Ambulans çağırın! Doktor yok mu?*

Genç kız hızla oradan uzaklaşırken, pazarda olan ve hükümete sorgusuz sualsiz uyan insanlar onu itip kakıyordu. Kendisini açıklamasına fırsat bile verilmeden, kafalarının en ücra köşelerinde zaten sürgün etmişlerdi onu. Akıllarında kodlu olan *itaat et* komutunu, bir çoban ıslığı gibi kabullenmişlerdi.

Birinin taktığı çelmeyle yere düşen kız,

onu zorla sürükleyen iki zabıta tarafından götürüldü. Dizlerinden akan kanlar kimsenin umurunda değildi. Balık tezgâhından biri, bir kova suyu yere döktü ve her şey eskisi gibi devam etti. Onların gözünde yaşananlar bu kadar geçiciydi işte...

Gazeteci çocuğun yolu bu sefer üniversite kampüsüne düşmüştü. Dışarıda bir kalabalık vardı. Üzerlerinde paltolar bulunan öğrenciler, kapıdaki güvenlik tarafından tek tek kontrol ediliyordu. Palto giyenler içeri alınmıyordu.

- *Çıkar üstündekini...*

dedi güvenlik, kapının önünde durup geçişi engelleyerek. Saçları kömür siyahıydı; aralarda beyaz teller vardı. Muhtemelen daha kırklarının başındaydı. Üniforması eskimişti; kimi yerinde yırtıklar, kimi yerinde ise hanımının yıkarken damlattığı çamaşır suyu lekeleri vardı.

- *Abi, her zaman böyle geliyorum ben. Ne sorun var bunda? Bilirsin sen beni, kötü bir amacım yok ki!*

Görevlinin karşısındaki genç, üniversiteden mezun olmak üzereydi. Dört yıldır okuduğu bu üniversitede ilk defa böyle bir muamele görüyordu, alışık değildi ve anlamsız geliyordu. Şömineli odalarda kalan birisinden, kutup soğuğundaki üniversiteye paltosuz girilecek diye emir almak mı?

- *Lafımı ikiletme, çıkar üstündekini. Yoksa yanar bunca senen. Karar senin! Düşünürken kenara geç, bekletme diğerlerini. Kızım! Çıkar paltonu, gir içeri. Alışsın soğuğa, daha iyi olur. Zaten bilim insanları demiyor mu 'soğuk insanı gençleştirir' diye? Al sana kökünden çözüm!*

Diyaloglar böyle ilerlerken, ikna olup paltolarını atan çok sayıda öğrenci içeri giriyordu. Bir de bunu marifet gibi gösteriyorlardı ya! İnsan, onları tutup bu yapılanın bir akli soykırım olduğunu yüzlerine vura vura anlatmak istiyordu.

Oğlan derin bir iç çekti, üniversitenin arka duvarına doğru gizlice yürümeye başladı. Artık neredeyse her sokak başı polis ya da zabıta vardı. Hadi onların olmadığı yerlerde, malum topluluğun içinden teyzeler, dayılar ve en kötüsü de kiminin kardeşleri vardı. Yürümeye devam ederken her yerde karmaşa olduğuna tanık oldu. Zorla araçlara bindirilenler... Çıkan hengamede yaralanıp hastaneye kaldırılanlar... Belki de dünya, toplumun en çirkin dönemiyle karşı karşıyaydı.

Duvara vardığında, üzerine dikenli tellerin sarıldığını gördü. Hapishane miydi burası yoksa toplama kampı mı? Ahır mıydı da hayvanlar kaçmasın diye konulmuştu bunlar? Hayır. Eskiden olsa kötü bir şey düşünmeyecekti zaten. Ama artık böyle bir dönemde, yapılan her şeyin yapılmasının sebepleri olduğuna yemin edebilirdi.

İçine bir ürperti kapladı. Paltosunu kendine daha sıkı sardı. O sıcaklığı kaybetmeye çalıştı. Kaybederse her şey giderdi; aklı, milleti ve bugüne kadar savunduğu her şey... Bir kumaş parçası deyip geçmek kolaydı tabii!

Üniversiteye bu kıyafetle girmeyeceğini anlayınca yokuşu tırmanmaya başladı. Kaldığı gecekondu, Dağ Evi'ne çok yakındı. O büyük, ihtişamlı meşe kapıyı tüm mahalle görebiliyordu. Herkes içeride ne olduğu hakkında kafasında bir şeyler kuruyor, aklınca bir dünya oluştuyordu.

Dağ Evi'nin girişinde uzun, mermer bir yol vardı. Yolun iki kenarında, hiçbir tek karışı geçmeyecek şekilde biçilmiş çimlerin arasında, üstlerinden güvercinlerin bile süzülürken iğrenip pislemekten kaçındığı Fil heykelleri duruyordu. Boy pos olmasına rağmen hiçbir şekilde insana samimiyet vermeyen bu heykeller, dekorasyon öte bir işleve sahip değildi. Bırakın 'şuradan buradan gelme taşlar' demeyi... Mal aynı mal!

Mermer yol bittiğinde sizi suratsız bir kâhya karşıladı. Yüzünde öyle sahte bir gülümseme, öyle sahte bir yapı vardı ki, bir gören tekrar bakar, ardından hâline şükrederdi. Üzerindeki bordo ve siyahlar ile harmanlanmış kadife takım elbise, bir sınıfı temsil eder gibiydi. Cılası eksik olmayan siyah sivri burunlu ayakkabıları, yarı kel kafası, ince cam gözlükleri ve kırık burnuyla adeta "Ben sadece bir kuklayım" diye bağıırıyordu.

Üst yetkililerden Bayan Lebra'nın son model siyah arabasıyla meşe kapıdan içeri girmesiyle birlikte kâhya hemen onun yanına koşup önünde saygıyla eğildi. Saygıda kusur etmezdi kendisi(!); çok 'beyefendiydi'. Hatta Bayan Lebra'nın da ondan pek bir farkı yoktu. Kısa, bigudilerle şekillendirilmiş sarıya boyanmış saçları, boynuna sardığı fuları, içinde siyah bluzu ve üzerinde kırmızı ceketiyile, geldiğini bin metre öteden belli ediyordu. Tık tık tıkırdayan topukluları, karakterine uymamıştı; bu kadar büyük numaraya sıfır karakter gider miydi hiç?

- Ah, hoş geldiniz Bayan Lebra. Sizi görmek ne güzel! Lütfen girin içeri, üşümeyin. O güzel elleriniz bu sert soğukta kurumasın. Buyurun, önden geçin lütfen.

Bayan Lebra, kâhyanın tiyatral eğilmesini sanki günlük bir protokolmüş gibi başıyla geçiştirdi. İçeriye adım atarken, topuklularının mermerde çıkardığı sert tıkırtı tüm boş koridora yankılandı. Koridorun sonundaki yüksek tavanlı salonda, duvara işlenmiş dev fil kabartmaları, gri bir kış bulutu gibi asılı duruyordu. Salonun ortasında, siyah smokiniyle Fil bekliyordu.

- Hoş geldin Lebra, dedi Fil. Sesi derin ve yankılıydı.

- Bir şeyler olmuş sanırım, moralin yerinde değil gibi.

Bayan Lebra, ağır hareketlerle koltuğa yerleşti.

- *Yeni genelge işe yarıyor ama daha sertleşmemiz gerek. Hâlâ isyan edenler var. Polisler yeterince güçlü değil. Okul birincisi kıızı kürsüden indirmemize rağmen kimse olayları ciddiye almıyor. Senin gibi güçlü birinden daha kalıcı hamleler beklerdim.*

Fil, koca gövdesini hantalca salladı.

- *Asıl mevzunun palto olmadığını biliyorsun, canım. Üstelik son dediğin... bu küçük kalbimi çok acıttı... tch tch tch... Ama dediklerini anlıyorum. Belki de evlerine kadar girip onları sıcak tutan her şeyi ortadan kaldırmalıyız.*

- *Aferin. Cüssen gibi cesur kararlar ver. Böyle devam et, çünkü diğerlerinin bizden beklentileri var. Burakalım onlar penguenler gibi birbirlerine sokulup bir köşede yaşasın, bizler ise keyfimize bakarız. Eh, her şeye rağmen bize karşı çıkan olursa...*

Fil'in koca dişleri gölgede parladı

- *Olmayacak, merak etme. Ye, iç, keyfine bak ve şehri izle. Yakında herkes kendini nasıl unutacak gör bakalım...*

Tam o anda salona aniden bir titreme yayıldı. Dışarıdan gelen kısa ve kesik bir gürültü... Camların içinden yankılanan ilk taşın sesi... Ardından bir diğeri... Sonra onlarcası. Yaratan'ın sınırlarını zorlarsan olacağı buydu zaten...

- *Ne oluyor be!?"* diye hırladı Fil, ama sesi artık bir emir kadar keskin değildi.

Bir kavanozun içinde sıkışmış kadar acınası bir durumdaydı. Bayan Lebra, ondan güçlü durmasını beklerken Fil, kırılan ilk camla birlikte kendini yerlere attı. Merdivenlerden yuvarlanarak indi. Ne smokin kalmıştı ortada ne de bir karizma... Koridorda koşuşturan kâhya kapıyı çarparak açtı; bağırmaya başladı.

- *Efendim! Kalabalık... Binayı sarmışlar! Ellerinde meşaleler var!*

Mutfığın dev pencerelerinden biri, bir taşın isabetiyle yıldırım gibi parçalandı. Soğuk kış rüzgârı, yasaklanmış sıcaklığın intikamı gibi içeri doldu. İçeri yığınlar hâlinde giren

halk, başka hiçbir yere dokunmadan direkt Fil'in üstüne koştu... Dışarıda meşaleler, çam ağaçlarının gölgesinde alevden kollar gibi dans ederken, Dağ Evi'nin ahşap çatıları tutuştu. Yüzyıllık kirişler birer birer inledi; duman, kış göğüne kara bir perde gibi çekildi. Bir anda kükreyen ateşin ortasında, içerideki fil kabartmaları, eriyen mumlar gibi çatırdadı. Bayan Lebra, o topuklularını bile arkasına bakmadan bıraktı ve kaçtı. Tabi Fil için aynısı söylenemezdi.

Ertesi sabah, duman hâlâ dağların arasında asılıydı. Kar, siyah is lekeleriyle kirlenmişti. Dağ Evi'nin yerinde, yanmış kirişler ve taş temeller dışında hiçbir şey kalmamıştı. Boy pos olmasına rağmen hiçbir şekilde insana samimiyet vermeyen işlevsiz Fil heykellerinden sadece biri geride kalmıştı, zar zor ayakta idi. Üzerine giydirilmiş paltıyla, acı bir tezat oluşturuyordu.

Yangından sağ çıkmış bir fare, çıkardığı küçük seslerle heykele baktı ve burnunun ucu ile dokundu... Ve geriye paramparça Fil'den hiçbir şey kalmadı.

Fare, muzaffer bir şekilde hızlı adımlarıyla sokaklarda ilerledi. Cennev Hanım, çamaşırları ipten toplarken, gazeteci çocuk bağıra bağıra sokaktan geçiyordu. Üzerinde birkaç beden büyük paltosu, kolunda gazete çantasıyla büyümüşte küçülmüş gibiydi

- *Abla, haberleri duydun mu?*

- *Ne haberi be oğlum?*

- *Giydirmişler Fil'e paltoyu!*

Rüzgârın Kanatları

ESMANUR YETKİN

*“Rüzgâr umut için kanatlar açıyordu;
ama ardında şu soruyu bırakıyordu:
Sen paltonu bırakacak kadar cesur musun?”*

Gökyüzü ve şehir aynı renge bürünmüştü; gri, donuk, suskun. Sokak lambalarının titrek ışıkları kaldırıma düşüyor, rüzgâr ise kar tanelerini şehrin belleğine savuruyordu. Uzaklardan, rayların üzerinde yankılanan tramvay uğultusu duyuluyor; meydandaki simitçinin çatlamış ellerinde yoğrulan hamurun kokusuna karışıyordu. Şehrin derin sessizliği, insana hem bir ağırlık hem de garip bir teselli veriyor; sanki bütün bu manzara, kalabalıklar içinde unutulmuş yalnızlıkları fısıldarken hayatın ağır sessizliğine ince bir tını bırakıyordu.

Ve işte o yalnızlığın tam ortasında, her sabah aynı yolu yürüyen bir adam vardı; omuzlarına çökmüş yılların gölgesiyle, gri paltonunun içinde kendi sessizliğini taşıyor gibiydi...

Her sabah aynı saatte yola çıkar, meydanın kenarındaki çınarın altından geçmeden önce güne başlamazdı. O ağacın dallarına konan kar tanelerini seyretmek, rutinine karşı küçük bir direnişti. Omuzlarındaki gri palto, yılların gölgesini taşırdı. Ceplerinde kırık taşlar ve buruşturulmuş not kâğıtları vardı; hepsi geçmişin sessiz yükleri. Bir de yıllar öncesinden kalma bir sinema bileti...

Bazen eline geçer, yüzünde kısa bir tebessüm bırakırdı.

O sabah da aynı ritüelle yürüyordu. Ancak meydanın ortasında bir kıpırtı gördü. Heykelin yanında, elinde kâğıtlar taşıyan biriydi.

Onun adımlarında da aynı telaş gizliydi. Göz göze geldiklerinde zaman bir anlığına durdu; kar sessizliği daha da derinleştirdi.

Bakışlar konuştu, kelimeler sustu. Kar taneleri saçlarına düşerken, paltosunun gölgesi taşların ağırlığıyla birleşti; ortaya, rüzgârın çaldığı sessiz bir senfoni çıktı.

Birden, paltonun ucundaki küçük bir düğme koptu. Aynı anda, diğerinin kâğıtlarından biri yere savruldu. İkisi de eğildi; elleri bir an için birbirine değdi. O küçücük temas, söze gerek bırakmayan bir bağ ördü aralarında.

Bir süre yan yana yürüdüler. Yanındaki, kâğıtlarını sıkıca tutuyor, bakışlarında ince bir umut taşıyordu. O ise ceplerindeki taşlara dokunuyor, geçmişin ağırlığını yokluyordu. İçinde bir ses, “*Artık bırak*” diyordu; ama bir başka ses, “*Bu ağırlık seni sen yapan şey*” diye fısıldıyordu.

Sonunda, paltoyu çıkardı. Kumaş, rüzgârı yakalamış bir kuş gibi titreyerek açıldı. Ceplerinden taşlar ve köşeleri yıpranmış bir fotoğraf yere döküldü. Fotoğraf beyaz örtüye karışarak kayboldu; taşlar yere düştü. Rüzgâr paltoyu sürükleyip heykelin koluna bıraktı. Artık bir giysi değil, kanatlara dönüşmüş bir gölgeydi.

O an, yüklerinden özgürleştiğini hissetti. Fakat biliyordu; herkes paltoyu çıkaramaz. Kimileri için o kumaş, bir yük değil; hayata tutunmanın, sorumluluğun, hatta güvenin simgesiydi. O kumaşın altında gizlenen şey, bedenın kırılğanlığından çok ruhun çıplaklığıdır. Kimi, sırtındaki ağırlığı gururla taşır; kimi, o ağırlıktan kurtulmayı özgürlük sanır.

Şehrin ortasında, gri gökyüzünün altında artık yalnız değildi. Kar taneleri hâlâ düşüyordu. Rüzgâr umut için kanatlar açıyordu; ama ardında şu soruyu bırakıyordu:

“*Sen paltonu bırakacak kadar cesur musun?*”

Ses, Ses Deneme 1,2,3...

MELİKE NUR COŞKUN

E nes'in üstünden hiç çıkarmadığı o mavi yeleşti olayım mı size? Ya da Hind'in tokası... Hani şu pembe çiçekli olan. Rim'in küpesi de olabilirim. Dedesi artık cebinde taşıyor, yani 'taşıyordu' demek daha doğru olur. Halid dedenin başına konan fosforlu muhabbet kuşu da olabilirim. Gerçi kuş dediğin fosforu ne bilsin? Onu en iyi savaş mağdurları bilir. Neyse, söyleyin haydi. Ne isterseniz o çıkar bu ceplerden. Ne vereyim ağabeylerime, ablalarıma? Anlayacağınız kendimden başka bir şeyim yok ama kendim de çok geliyor bana bu sıralar. Sığamıyoruz âleme. Gerçi kim sığmış?

- Kimse sığ değilmiş... Mış mış mış. Fasa fiso bu haberler Osmaan, fasa fiso...

Aslına bakarsanız Osman kim, tanıyıyorum. Hangi birini tanıyayım? İçimden de hiç gelmiyor sizinle konuşmak. Alıp

başımı gitmek istiyorum desem, çok mu şey istemiş olurum? Zaten herkes kelle koltukta dolaşıyor. Anlaması zor, biliyorum. Ama herkes anladığını iddia ediyor. Bak bir kulak ver; biri daha Taksim'de aynı cümleyi kuruyor:

- Anlıyorum ama konuşamıyorum ağabey.

Bu hikâyenin de kurgusu olmayıversin canım. Zira kurgular yeterince korkunç. Aynalara bakamaz hâle geldik. Kimseyle göz göze gelemiz hâle. Aaa evet! Hale vardı bir tane. Hale: Bizim kolektif unutkanlığımızın mağrur bekçisi. Bir gün evini bombalamışlardı yine. O, yere savrulmuş japon balığını kurtarmaya çalışıyordu. Ne komik kızdı Hale. Bir görseydiniz, ağzı yüzü hep toz, toprak, kan olmuş. Yine de gitti buldu bir yerlerden paslı bir konserve kutusu. Önce su doldurdu sonra aldı koydu balığını içine. Kilometrelerce taşıdı elinde gideceği yere. Hem de o

hâlde. Olacak iş miydi bu Hale'nin yaptığı da? Aaah ah! Hale'nin paslı konserve kutusuyla uğraştığı anı unutamıyorum. İnsanların trajedide gösterdiği o tuhaf zarafet var ya, tam da öyleydi. Hepimiz Hale'yi bilmiyormuş gibi bakardık yüzüne. Mazallah birimize bir allame- i cihanlık tevdi olur da bir şey yapmak zorunda kalırız diye ödümüz kopardı.

Hale bir yana, Enes başka bir yana. Bu dünyada kimler ölmüş kimler kala?

Biliyor musunuz, Enes oruçlu gitti bu dünyadan. Hem de obez politikacılarla aynı dünyada yaşarken. Mikrofonu elinde açıklıktan konuşamazken en az kendi kadar aç olan halkı “Devam et, sen bizim sesimizsin” diye onu cesaretlendiriyordu. Ben bunu yediremiyorum kendime. ‘Ye kürküm ye’ diyorum; o bile yemiyor. “Olur mu, yenilir yutulur şey değil bu,” diyor.

Haklı. Ne diyeyim? Ben de bazen susmak istiyorum. Silmek; anılarımı, taşıdıklarımı. Ama silmek burada bir temizlik değil bir lüks. Kim unuttuysa o kazandı dünyayı.

Şimdi bana soruyorsunuz: “Peki ne diye hâlâ anlatıyorsun?”

Dedim ya unutan kazandı dünyayı diye. Benim dünyayı kazanmak gibi bir derdim yok -aman Allah esirgesin!

Ben unutamıyorum. Hale'nin balığı hâlâ yüzüyor bende. Dedesinin sözleri Rim'in kulağında küpe. Bir de Enes'in mavi yeleği var ya. Bana emanet etti onu giderken. Artık ben giyiyorum. Rengi soldu ama kokusu duruyor.

Zaten ne kaldı ki? Her şey birbirinin aynısı. Yollar bile üst üste. Kimin nerede durduğu anlaşılmıyor. Geçen gün sırf bu yüzden bizim mahallede kavga çıktı yine. Siyahı beyazı, sarıklısı şapkalısı birbirine girdi. Şapkalısı demişken Türk Dil Kurumu da hâlâ şapkayı tartışadursun, millet birbirini boğazlıyor.

- Efendim ben yalnızca geçiyordum buradan, sonra ne olduğunu anlamadan hengâmenin içinde

buldum kendimi. Canımı zor kurtardım bu azgın kalabalıktan. Hatta bakın ayakkabımın tekini çalmışlar.

Bak aklıma bir şey gelmişti yine, tutamadım gitti. Onu da söyleyecektim ama unuttuğuma göre...

Aman dur tamam hatırladım. Ne demişti şair bir gün Sitare'ye: “Bu azgın kalabalıkta seni tam duyamıyorum, gözlerin mi daha sıcak gülüyor yoksa dudakların mı anlayamıyorum.” Aaah ah! Şimdi Sitareler'i ara ki bulasın. Bulamazsın. Neyse dostlar, benden bu kadar. Çok bile anlattım üstümdeki ‘modern depression’a göre.

- Şak! Kestik. Tamamdır arkadaşlar. Herkesin eline sağlık.

52 Yıl

RABİA EGEMEN

Sabah alarmını üçüncü kez erteledikten sonra zar zor kalktı adam. Yüzünü yıkadı, aynada kendi yorgun suratıyla göz göze geldi. Bıyıkları biraz dağınıktı.

- *Bugün tıraş olsam mı?* diye düşündü. Gözü yeni bitmiş tıraş köpüğüne takıldı.

- *Yine almayı unuttum*, diye mırıldandı.

Dışarı çıkarken her zamanki gibi palto-sunu aldı. Aslında almak istemiyordu ama Ankara ayazı başka çare bırakmıyordu. Daha düğmelerini kapatmadan bir ses yükseldi omuzlarından:

- *Ohh, sonunda gün yüzü gördük! Dolapta nefes alamıyordum. Şu naftalin kokusunu da içime çekmekten ciğerlerim karardı.*

Adam iç çekti:

- *Daha sabah sabah başladın şikâyetle.*

Palto homurdandı:

- *Şikâyet değil, hayatın kendisi bu. Hem düşün, ben olmasam kiminle muhabbet edeceksin? Mont mu sana felsefe yapacak? Deri ceket desen egolu, yağmurluk desen aşırı melankolik. En iyisi benimle idare et.*

- *İyi de seninle konuşmak delilik sayılmaz mı?*

Palto kıs kıs güldü:

- *Asıl delilik, bunca olan biteni görüp de hiç konuşmamak.*

- *Çok gevezesin.*

Palto yine konuştu:

- *Bu arada, cebime bir zarf bıraktılar dün gece.*

- *Ne? Senin cebine mi? Senin ceplerine kim giriyor kardeşim?*

Adam bir an durdu, “Ne zarfı?” diye soracaktı ki sustu. Belki de uyduruyordu palto. Ama kafasına kurt düşmüştü işte. Sokakta

yürürken, zihninde zarf dönüp duruyordu. Belki de biraz kafein kafasını toparlardı. İlk durağı kahveciydi. Canı bildiğimiz büyük zincir kahvecilerin birinden kahve içmek istemişti. Espresso istedi; kahveyi alıp fırına doğru yürümeye başladı. En sevdiği zeytinli poğaçadan almak istiyordu. Kapıdan içeri girdi, tezgâha baktı. Sevdiği poğaçadan eser yoktu. Yüzünü buruşturdu “*Yok işte, bugün de yok,*” dedi kendi kendine. Biraz üzüldü, sonra tezgâhtan rastgele bir hamur işi aldı ve fırından çıktı. Elinde kahve, cebinde zarf, kafasında binbir düşünceyle yürüyordu. Aklı hâlâ zarftaydı. Kim, ne için bırakmış olabilir? Daha sabahın ilk saatinde yorulmuştu bile. Günün devamını düşündükçe içi daraldı. Derin bir iç çekti:

- *Patron yine saçma sapan toplantılar yapacak.*

Palto homurdandı:

- *Patronlar... İnsanlığın en yaratıcı masal yazarları. Bir saat konuşup hiçbir şey söylememek nasıl bir yetenek ya?*

Adam güldü:

- *Doğru diyorsun, bütün gün raporlarla boğuşuyorum bir de.*

Palto kıkırdadı:

- *Ben sana söyleyeyim, gerçek rapor benim üstümde; ter kokusu, simit kırıntısı, minibüs kalabalığı, sigara dumanı... İnsan hayatı özetlenmiş. Patronun PowerPoint’inden daha dürüstüm.*

Adam karnını tutarak güldü.

- *Sen tam bir stand-upçısın.*

Palto gururla kabardı:

- *Benim kumaşım mizahla dokunmuş zaten. Ama sen de az değilsin. Bak mesela kira derdinden yakınacağına benimle konuşuyorsun.*

Adam yüzünü buruşturdu:

- *Eee, kira zor kardeşim. Ev sahibi dün aradı, zam istiyor.*

Palto derin bir iç çekti:

- *Ah... insanlığın en trajik hikâyesi; barınma. Taş devrinden bugüne değişmedi. Hâlâ herkes bir*

dam peşinde.

Adam sessiz kaldı. Yolda bir dilenci gördüler. Palto usulca fısıldadı:

Şimdi ben o adamın üstünde olmalıydım ama senin üstündeyim. İşte bu adaletsizlik.

Adam boğazında düğüm hissetti.

- *Haklısın...*

Palto hemen laubalileşti:

- *Yalnız sana da yaklaşıyorum, onu inkâr edemem.*

Adam güldü, paltonun yakasını düzeltti. Yürümeye başladılar. Sokaktan el ele yürüyen bir çift geçti. Palto hemen söze atladı:

- *Hah işte! Aşk dediğin budur. İki insan, birbirinin paltosu olur. Sıcacık.*

Adam kaşlarını kaldırdı:

- *Oğlum sen palto değil misin? Sana ne aşktan?*

Palto bozulmadı:

- *Düşünsene, kışın bir paltıyla iki kişi ısınmaya çalışıyor. Resmen aşkın resmi.*

Adam güldü:

- *Sonra da biri üşür, kavga çıkar.*

Palto bilmiş bilmiş:

- *Evet ama aşk zaten biraz üşümek değil midir? İçini ısıtır ama burnunu dondurur.*

Adam kahkaha attı:

- *Senin bu sözlerinle kız tavlanır ha, biliyor musun?*

Palto göğsünü kabarttı:

- *Ben kumaştan değil, romantizmden dokunmuşum.*

Adam işyerine yetişme telaşındaydı. Palto ise lafa doymuyordu.

- *Peki, aşk hayatın nasıl gidiyor?*

- *Ne aşkı ya, param yok, zamanım yok, kafam dolu.*

- *Para aşkı öldürmez. Ama işte, aşk parayı öldürür. Kira günü gelince görürsün!*

Adam kahkaha attı.

- *Sen de amma romantiksin ha!*

- *Tabii ki. Omzunda duruyorum, senin kalbini ben bilirim. Yalnızlık kokusu var üzerimde, bence biriyle buluşmalısın.*

Adam söylenerek yürüdü:

- *İşe geç kalacağım diyorum, sen hâlâ bana çöpçatanlık yapıyorsun.*

- *İş dediğin nedir ki? İnsanları sabah dokuzda uykusundan ayıran modern kölelik. Yemin ediyorum ben bile gardıropta senin mesai çıkışını beklerken depresyona giriyorum.*

Birden palto şapşal bir ses tonuyla ekledi:

- *Yalnız bak, romantik bir teklif yapacaksan, beni unutma ha! Bir kadının omzuna koy beni, seni daha karizmatik gösteririm.*

- *Hadi oradan, dedi adam, gülerek. Sen resmen çöpçatanlığa sardın.*

- *Ben sadece iyi bir gelecek düşünüyorum. Sen evlenirsen, dolapta tek başıma sıkılmam. Bize bir şal, bir atkı, belki de bir çocuk montu katılır... Düşünsene, aile olacağız!*

Adam kahkaha atmaktan kendini alamadı. Sokaktan geçenler ona garip garip bakıyordu ama umurunda değildi. Sonunda iş yerine vardılar. Gün ilerledikçe, ufak tefek aksilikler başladı. Kahve makinesi bozuldu, fotokopi makinesi arızalandı, bir rapor yetişmedi. Bilgisayar ekranının karşısında saatler geçti. Dosyalar, e-postalar, toplantılar...

Öğle molasında markete uğradı bugün canı oradan bir şey almak istemişti. Soğuk içecek reyonuna yöneldi. İçecekler arasından kırmızı ve beyaz renkleriyle çok tanıdık bir şeyi seçti. Kasa arkası ürünlerden bir ürün dikkatini çekti markayı düşünmeden kasaya koydu, önemli olan indirimdi. Kasada sıra bekledi, ödeme yaptı ve aldıklarını turuncu beyaz market poşetine yerleştirdi.

Akşam saatlerinde adam işten çıkıp eve doğru yürüyordu ve yorgundu.

Palto derin bir iç çekti:

- *Off... senin bu iş arkadaşların var ya, beni depresyona sokuyor. Şu toplantıda herkes birbirinin sözünü kesti ya, ben utancımdaymışım diyemiyordum.*

Adam kahkaha attı:

- *Sen toplantıyı da mı dinliyorsun be?*

- *Elbette! Senin omzundayım, kulağın ne duyarsa ben de duyarım. Oysa toplantılar eskiden söylenirdi: Ateş başında toplanır, kararlar birlikte alınırdı. Şimdi klimadan donuyorum, kahveler bile karton bardakta...*

Adam omuzlarını silkerek:

- *Ama para lazım palto, çalışmadan olmuyor.*

- *Hah işte, yine para! Sen aşkı erteledin, dostlukları erteledin hepsi "para" dediğin kağıt parçası için. Söyle bakalım, sen mi paraya hükmediyorsun, para mı sana?*

- *Başımı şişirdin arkadaş, bir sus be!*

Nihayet eve vardılar adam paltonun cebine bırakılan zarfı hatırladı, koltuğun kenarına oturdu. Zarfı açtığı anda içinden önce bir market fişi düştü. Adam gülerken:

- *Bu ne ya? Bir lt. laktozsuz süt, üç paket sakız, dört kilo mandal. Bir de tekli çorap mı?*

Palto kendini savunur gibi:

- *Benim alışveriş rutinim, sen karışma.*

Adam başını salladı, fişin altından bir kâğıt daha çıktı: Kağıdı açarken ellerine kırmızı boya bulaştı. Kağıdın üzerinde sadece bir cümle yazıyordu: "*Gazze'de öldürülen her çocuk için günde bir cenazeye gitseydik, 52 yıl boyunca hiç durmadan cenazeye gitmemiz gerekirdi.*"

Adamın elleri titredi. Gün boyu paltosuyla yaptığı tartışmalar, telaşlar, küçük meseleler gözünün önünden geçti; tıraş köpüğü, kahve, zeytinli poğaça, kira... İçinde bir suçluluk, bir utanma, bir çaresizlik belirdi. Ufak tefek şeylerle uğraşmış, küçük dertlerle oyalanmış, unutmış, kayıtsız kalmış, büyük acıları görmezden gelmişti. Adam, paltonun yakasını sımsıkı tuttu. Elleri hâlâ titriyordu. "52 yıl..." dedi kısık bir sesle, Bazen insanın karşısına bir sayı çıkar, bir daha hiçbir şeye benzemeyen. Ne alışverişteki hesap gibidir, ne de okulda deftere yazılan.

Gözleri bir noktaya kilitlenmişti. Bir

takvim düşündüm, dedi paltoya. Sayfaları yaprak değil, mezar taşı. Üzerinde günler değil, çocuk adları...

Palto susuyordu. Adam bir an titredi, takvime bakarken içi ürperdi:

- *Oysa takvim dediğin şey, küçük notlarla dolu olmalıydı: 'Bugün komşuya uğra.' 'Yarın erken uyan.'*

- *52 yıl. Her gün bir cenaze. Sadece Gazze'de öldürülen çocuklar için...*

Adamın sesi iyice çatallandı.

- *Sahi, kaçımız bu kadar süre ağlayabiliriz? Ömrünü başkalarının gömülüğüne tanık olmakla geçiren bir insan düşün palto. O insan biziz. O çocuklar bizim çocuklarımız... Yarım asırdan uzun bir zaman. Her gün bir çocuğun ardından ağlamak zorunda kalan bir coğrafya.*

Adam başını kaldırdı, gözleri boşluğa bakıyordu:

- *Bizimse hayatımız sürüyor. Kahvemizi koyuyoruz; çayımızı demliyoruz; derbilerimizi, dizilerimizi izliyoruz... Bir haber alt yazısı. Kısa bir sessizlik. Sonra çay kaşıklarının sesi...*

Birden paltoya daha da sokuldu, fısıldadı:

- *Belki de biz çoktan öldük. Çünkü bu kadar acıya tanık olup hâlâ uyuyabiliyorsak, hâlâ kahvemizi içebiliyorsak, hâlâ sevdiklerimize sıradan kelimeler söyleyebiliyorsak... Biz çoktan içimizde ölmüşüzdür.*

Palto sessizce, omzundan kayıp yere düştü. Adam onu yerden kaldırırken sanki kendi vicdanını da kaldırıyordu. O gece uyuyamadı. Bazı şeyler kaldırıp kenara konmaz, askıya asılmaz omuzda taşınır. Gece boyunca hatta ömür boyunca. Bu yüzden paltosunu alıp yeniden giydi. Omuzlarını sıkıca kapattı. Sanki sadece soğuktan değil, suçluluktan da korunmak ister gibi.

Palyatif Çözümler

SENA ALPER

“**B**abanı palyatif bölüme sevk ediyoruz,” dediler apar topar. Ben bunu iyi bir şey sandım. ‘Palyatif’ geçici demekmiş; internetten baktım. Demek ki iyiye gidiyordu; geçici olarak oraya alınmıştı. İlk gece fark ettim ki diğer odalarda ya çok yaşlı ya da ağır hastalar vardı. Şüphelendim. Sabah vizite başlamadan önce doktor dosyasını okudum. Meğer palyatif, asıl sorunu gizleyerek geçici çözümler üretmek, yani üstünü örtmek demekmiş. Asıl sorun neydi? Ne gizleniyordu babamdan? Doktor Demet Hanım geldi. Son kez babamla konuştu. Babam, “Allah razı olsun” diye diye teşekkür ederek uyudu. Kapıdan çıkarken Demet Hanım’ı yakaladım. Sarılmak için izin istedim. Sarıldık.

- Demet Hanım, burası neresi? dedim burumu çekerek.

- Palyatif Oda... Palto kelimesinin anlamı da buradan gelir. Bir şeyin üzerini örtmek... bir şeyin yanı... O da ağlamaya başladı. Herhalde babam öldüğünde bile o günkü kadar ağlamamıştım. Annem gelince refakat nöbetini ona devrettim. Demek ki gizlenen şey... Ölümdü... Babam ölmeden önce morfinlerle uyutulmuş acısı dindiriliyordu.

*

Baba, aileyi ayakta tutmak için ayda bir güzel bir restoranda, Nişantaşı’na doğru rezervasyon yaptırır. Büyük kız suratsız. İmamhatipli. Surat asmak hakkındır diyor. Akli Filistin’de. Orada çocuklar ölürken İskender kebab yemek istemiyor. Dökülen tereyağı çocuk

çığılığına dönüşüyor. Anne memnun, mutlu. Baba pek bir şey yemiyor; küçük kızın yiyemeyeceklerini o yiyecek zaten. Biraz ondan, biraz bundan. Ama ortaya mutlaka, aile bireyi sayısınca dört tane içli köfte söyleyecek. Yemeğin ardından mutlaka künefe. Küçük kız, sanki cennet bahçesinde sekiyor; öyle neşeli. Umurunda değil aslında; küçücük boyuyla yediği bir porsiyon İskender. Tek neşe kaynağı babasının karşısında oturması, annesinin yanında, ablasının çaprazında olması.

“Baba, İrem gelince gözlerini açma olur mu? Korkmasın,” dedim çekinerek. Belki kalbini kırmıştım ama o da böyle olsun isterdi. Zaten hastalığı boyunca kardeşimi kendinden uzaklaştıran oydu. Onu bu hâlde görmesini istememişti. Sonra bir gün, servisteyken Muhammed amcam “Böyle olmaz kızım, İrem de gelsin yanında dursun. Bir bardak su versin en azından. Sonra çok ağır gelir, Allah korusun bir şey olursa...” dedi. O gün iyiydi. Babam, mukavadan bana yelpaze yaptırıyordu. İrem yakınlarında oturuyor, ne yapsa babama gösteriyordu. Babam, nefes almakta zorlandığını belli etmemeye çalışıyordu. Ciğerlerindeki havasızlık yüzünden gözlerini aralayarak bana baktı. Daha hızlı salladım mukavvayı.

**

Baba kızlarını alışverişe çıkarıyor. Anne en çok bu anları seviyor. Barbie bebek giydiren gibi seçiyor kızlarına en güzellerini; görenler hayran kalsın diye. Anneye göre kızlara en çok güzellik yakışıyor.

Babaya göre zekâ ve ahlak da yakışıyor tabii. Elinden tutuyor küçük kız babanın, hiç bırakmıyor. Yoksa bu koca AVM onu yutacak sanki . Büyük kız yine suratsız. Annesine inat simsiyah giyiniyor. Baba ona da çizgili pantolonlar, renkli gömlekler alıyor. Böylece, aileyi diri tutmanın yollarından biri daha sağlanmış oluyor. Yemeklerle ve gezmelerle bir arada tutmaya çalışıyor baba aileyi. Yoksa boncuk gibi dağılacaklar.

İrem geldi. Elinde yeni hazırladığımız fotoğraf albümü vardı. Babama gösteriyordu. Babam gözlerini çok kısık açtı ama bakmıyordu; açıp da bakmamak için direniyordu. Sözümü tutuyor. Gözlerini nasıl da kapalı tutmaya çalışıyor. İrem, palyatifteki babama ağlıyor. Onun da kapalı gözlerinden yaş akıyordu. Elimle onları tutup biriktirmek istiyorum. Gerek kalmıyor. Zaten çok geçmeden, taze taze gözyaşı kaplayacak her yanı. Sağımda annemin, solumda İrem'in. Arkamda babamın arkadaşlarının, önümde akrabalarımın. Az ötede mahalleli, komşular. Gözyaşı pınarı akacak her bir yanımdan. Ama bir tek babaminkileri özleyeceğim. Gülerken de bir tek onun gülüşünü arayacağım.

Baba, arkadaşından arabasını ödünç alıyor. Güzel bir akşam gezintisi. Fonda Yaşar: Cezayir Menekşesi. İşte, suratsız büyük kız ilk defa neşeli. Melankoli iyi geliyor ona; camdan akıp giden kente bakarken müzik dinlemek... Hele tünele girdiler mi, tadından yenmiyor. Küçük kız konuştuğu konuşuyor. Yolda gördüklerini babasına sorup duruyor: Bu ne? Burası neresi? Anne öndeki koltukta; o da memnun. Arada bir hızlı gidince ödü kopuyor, uyarıyor babayı. Mükemmel bir aile günü. Gevşeyen civatalar sıkılıyor.

“Ben yaşayacağım değil mi?” diyor babam kan alan hemşireye. Hemşire bir şey diyemiyor. Eli ayağına doluyor. Ben hâlâ inanıyorum. “İnşallah yaşayacaksın, baba” diyorum. Hemşire

giderken vantilatörün kablosuna takılıp düşüyor. Babamın kanı zaten neredeyse çekilmişti; zar zor alabildi. Eli havada, kan tüpüne bakıyor zavallı kız. Koşa koşa nöbetçi doktora gidiyor. Beni çağırıyorlar. “Yoğun bakıma alınması gerekiyor” diyorlar. Bir yandan endişeliler, daha 20 yaşındayım. Sanki bilmiyorum, sanki yaşım yok. Sanki yaşım alınmış benden. Her dozdan acıya hazırlamışım kendimi yıllardır. Bana mısın demiyor. Servisimizdeki psikologla konuşturuyor beni. Ağlayarak cevaplıyorum her soruyu. Kadın da ağlıyor. Hiç etik değil ama hoşuma gidiyor.

Babamın kanseri genetik. Aileden kalma. Akrabalardan. Akciğer bitmiş, son evre. Sinirlenmiş ilk duyduğunda. Doktora “Millele ailesinden ev, tarla, araba falan kalır bize de bu düştü demek” demiş. Ah be babam... bir türlü sağlığında yamacında olamadığın ana-babanın tam ortasına gömdük seni. Belki de bebekken, annen ile babanın arasında yatışın gibi... Morfin yok bu kez. İğneler yok. Eminim ki müthiş huzurlu bir uyku çekiyorsundur. İnşallah. Sadece ölüm yıl dönümünde değil, her zaman okuyorum sureleri senin için. Ruhuna, huzuruna. Olur da bir yanın mesela aklın bizde kalmıştır... İki kızında. Kalmasın, kalmasın baba. Düşe kalka büyüdük... ve ben yaşlanmaya başladım. İrem, bana bıraktığın en büyük miras... en kıymetli emanet. Her miras bir emanettir. Her mirasta onu bırakanın payı vardır.

Her şeye rağmen babam ailemizi ayakta tutan çatıydı. O ölünce, bütün ev başımızı yıkıldı. Hâlâ burnuma toz toprak doluyor. Yıllar geçmiş ama ben hâlâ enkazı süpürüyorum. Ailemizin yeniden ayağa kalkması için babamın palyatif çözümlerini deniyorum... Ama olmuyor. Neticede ben aile reisi değilim. Ben birinin kocası değilim. Birinin babası değilim. Yine de deneyeceğim. Tekraren. Bakalım... ne olacak?

Kırmızı Palto

ŞEYMA ERGÖKTAŞ

Küçük kız, küçük kız! Bana hikâyeni anlat.

Kulağı kapıcı diafonunda, soğuk soğuk terliyordu. Sanki az sonra dairelerden biri seslenip kapısına çağırarak ve yüzünde yalanın -yalan denilmese de, gerçeği gizlemenin ve korkaklığın- izlerini görecekti. Soracaktı ardından: “*Ne o Evin? Yoksa yalan mı söyledin, hem de öğretmenine, öyle mi? Ne bu al al, bu mor mor hâlin?*” Evin, “*Küçüklüğümden beri böyleyim,*” derdi insanlara daima. Şimdi beşinci sınıfa gidiyordu. “*Birinci sınıfa giderken de böyleydin, ikinci sınıfa giderken de... Yani, asla yalan konuşmam ben.*” Zaten kendisiyle gurur duyduğu ve övündüğü birkaç özellik vardı. Ve şimdi bu hasletlerini yitirmiş olmanın kederiyle kalbi eziliyordu, küçük Evin’in.

Babası olanları duyacak olsa, ne üzülür, ne utanırdı kim bilir. Birisiyle telefonda görüşürken, babasının kendisinden “*Yaşı*

küçük ama yüreği büyük, mert bir kız Evin. Bir kez olsun kapıcının kızı olduğu için gocunduğuna şahit olmadım,” diyerek bahsettiğini duymuştu. Ardından ahizenin diğer ucundaki kişiye: “*Eveet, eveet... Apartman görevlisi diyorlar artık ama ne çare, kapıcı diye bellemişiz bir kere kendimizi. Bey mi? Yooooo canım, sen de ne yaptın; beyliği kim kaybetmiş de biz bulalım. Efendi derler genelde, Ziya Efendi aşağı, Ziya Efendi yukarı. Bey diyecek olsalar ‘Estağfurullah efendim, hizmetinizdeyiz.’ diyecek olurum zaten. Bir garip gelir bana bile.*” demişti.

Kendisi hakkında söylenenlere sevinse de, babasının kendisini hizmetçi gibi görmesine burulmuştu kalbi. Oysa işini yapıyordu; neden hizmetçi olsundu ki? Babasına karşı öfkeyle doldu içi. Bu kırmızı paltoyu da o bela etmişti ya başına... Yıldız Hanım’ın paltoyu babasının eline tutuşturduğu anı zihninde canlandırmaya çalıştı. Babası nasıl da mahcup bir edayla gülümsemiş, nasıl da acizyet içinde eğilip bükülmüştür kim bilir. Abartılı ve

versiz sözlerle teşekkürlerini sunmuştur kesin. Yıldız Hanım ise, adeta ölüm döşeğindeki bir hastaya can bağışlar edasıyla mağrurdu hayalinde Evin'in. Yüreği sıkıştı, unutmaya çalıştı bu hayali sahneleri.

Yukarı katların verdiği elbiseler, oyuncaklar, hatta zaman zaman verilen ev aletleri bile oldukça makbule geçiyordu. Olağan şartlarda asla satın alamayacakları şeyleri, kapıcı Ziya Efendi'ye veriveriyorlardı. İster çöpe atar, ister bir ihtiyaç sahibine verir, isterse de kendi kullanır diye... Evin, büyük bir sevinçle karşılardı babasının getirdiği eski oyuncakları. Her zaman da eski olmazdı; bazen hediye gelen, fakat evde çok fazla oyuncak olduğu için yer bulunamayan gıcır gıcır yeni oyuncaklar da getirirdi babası.

Bir keresinde, pembe tasmalı beyaz bir oyuncak kedi getirmişti. Yıldız Hanım vermişti; oyuncak oğluna doğum günü hediyesi olarak gelmiş fakat Utku'da bu oyuncuğun hem kedi şeklinde hem köpek şeklinde olanı varmış. Düşünmüş ki Ziya Efendi ölse de Evin'e alamazmış böyle pahalı bir oyuncuğu. En iyisi "kapıcı kızı" demeyip yavrucağı sevindirmekmiş. Babası sözlerini tamamladığında, Evin'in ruh âlemi, sevinçle birlikte adını koyamadığı kötü bir duyguyla karmakarışık olmuştu.

Gidip de Yıldız Hanım'a teşekkür etmek gelmemişti içinden. İyilik yapmıştı ama sanki kötü bir şey demişti. Adını koyamadı Evin. Kediciğin mavi boncuk gözlerine bakınca bütün kederini unuttu neyse ki. Çocuktaki işte; kolaylıkla kırılıyordu kalbi, hemencecik üzülmüyor, çabucak da seviniyordu. Şair, çocukluğun tasasız günlerini özlerken, Evin gibi çocukların çocukluğunu da özler miydi, ister miydi acaba? Bilinmez. Gerçek şu ki Evin her ne kadar tasalı bir çocukluk dönemi yaşıyor olsa da, çocukların neşeye teşne yönü imdadına yetişmiş ve beyaz kedi kalbini onarmıştı.

Oysa bu seferki üzüntü öyle değildi. Bu seferkinde o da pay sahibiydi, günahkârdı bir kere. Büyük bir günah işlemiş ve gerçeği gizlemişti. Bu hem bir nevi yalandı hem de korkaklıktı. En çok da buna içermişti ya... Hem cesaretiyle hem dürüstlüğüyle çok gururlanırdı. Öyle ya, babası da onu öyle methetmişti telefondaki memleketlisine: "*Evin çok mert bir kız,*" demişti. Mert olmayan kişiye namert denirdi. Daha geçen gün sözlükte okumuştı. İçi ürpermişti. Ne kötü bir sıfat... Buna dayanamazdı. Varsın kimse bilmesin; o biliyordu ya yediği halı.

Palto onundu. O sabah erkenden gitmişti okula. Henüz sınıf arkadaşlarının hiçbirisi gelmemişti. Sınıfa girer girmez paltoyu çıkarıp askılığın en uç kısmındaki askıya asmış, derhal askılığa en uzak sıraya oturmuştu. Hem arkadaşlarının paltonun kendisine ait olduğunu bilmelerine derin bir istek duyuyor hem de için için korkuyordu bilmelerinden. Bu siyah bebe yakalı, kırmızı kadifeden dikilmiş, sağ göğüs hizasında siyah iplikle yavru bir ceylanın nakışlanmış olduğu enfes şeyin Evin'in olduğunu bilseler, ne düşünürlerdi acaba? Üzerinde görmelerini istemezdi. İki kıştır giydiği lacivert, eskimiş, dikişlerinin patladı patlamak üzere olan botları, kirli beyaz külotlu çorabı ve enseden gelişigüzel toplanmış saçlarıyla Kırmızı Palto'nun, üstünde nasıl büyük bir çelişki çılgılığı atacağını adı gibi biliyordu.

Üzerinde görmesinlerdi ama bilsinlerdi. Belki öğretmeni sorardı. Öyle ya, Filiz Hanım'ın Evin'in yaşlarında bir kızı vardı ve kız öğrencilerinde görüp beğendiği eşyaları sorardı bazen. Kızını bir kere görmüşlerdi; Begüm... Kırmızı Paltoyu Begüm'ün üzerinde hayal edince içi cız etti. Ne yakıştırdı, nasıl da ona ait dururdu kim bilir... Tam da tahmin ettiği gibi, umduğu gibi ve korktuğu gibi oldu. Filiz Hanım sıraların arasında yürüyüp ders anlatıyordu ki aniden sustu. Gözünü Kırmızı

Palto'dan ayırmadan sordu:

- *Kimin bu?*

Evin, neyden bahsettiğini hemen anlamış, soğuk soğuk terlemeye başlamıştı. Nasıl "*Benim öğretmenim.*" derdi, buna kim inanırdı?

Filiz Hanım merakla sorusunu yineledi:

- *Kimin bu? Askıdaki paltoyu soruyorum çocuklar, kırmızı olan paltoyu. Sizden birinin mi bu?*

Sınıfta çıt yoktu. Arkadaşları da başlarını çevirip paltoya baktılar ve kendi aralarında fısıldaşmaya başladılar. Hiçbirinin değildi, öğretmenleri sorana kadar da fark etmemişlerdi. Evin'in kalbi korkuyla çarpmaya başladı. "*Allah'ım, ne olur tam şu an bir şey olsun ve bu konu kapansın.*" diyordu. Keşke küçük bir deprem olsa ve geçen gün okulda yapılan deprem tatbikatında olduğu gibi çok-kapan taktığı ile saklansak; korkunun etkisiyle herkes paltoyu unutsa. Neden giymişti ki sanki? "*Senin neyine bu zengin işi palto, senin neyineydi zaten Evin!*" deyip kızıyordu cüretine. Kendisine ait olduğunu söylese, nasıl afallarlardı kim bilir. Evvela şok olur, sonrasında ise basarlardı kahkahayı. "*Nereden çarptın?*" diye sorarlardı şüphe yok. Sınıfın haşarısı olan Ufuk, külkedisi şakası bile yapardı kesin. Adı külkedisine bile çıkabilirdi hatta.

Kararını vermişti; asla söylemeyecekti paltonun kendisine ait olduğunu. Öğretmeni, paltonun kumaşını eliyle okşayıp hayretle başını sallamış, ardından derse devam etmeye başlamıştı zaten. Çocuklardan hiçbiri sahip lenmemişti. "*Sınıftan birinin değil belli ki,*" diye düşünmüştü. Sadece Ufuk:

- *Böbrek kontrolü yapalım öğretmenim; kimin ki yoksa, bu palto da onundur.*" diyerek tüm sınıfı güldürmüştü.

Evin gülemedi. Dehşetle bakakaldı yüzlerine. Paltonun kendisine ait olduğunu söylememekle ne kadar doğru yaptığını bir an düşündü sadece. O günkü derslerden hiçbir şey kafasına girmemiş, okuldaki tüm günü önce

endişe, sonra ise iç sıkıntısı ile geçmişti. Yalan söylediği söylenemezdi belki, ama gerçeği de gizlemişti. Korkmuştu işte. Eve geldiğinde de huzursuzluğu sürmüştü. Şimdi kulağı kapıcı diafonunda, sanki üst katlardan biri onu çağırarak da hesap soracak gibi hissediyordu. Yıldız Hanım mesela... "*Madem utanacaktın, kendini layık görmeyecektin o paltoya, niye sırtına geçirdin be yavrucuğum?*" diyecekti sanki.

Aniden kararını verdi Evin. Yarın sabah öğretmenini sınıfın kapısında bekleyecek ve gizlice sırrını onunla paylaşacaktı. Öğretmeni muhtemel ki acıyarak, merhametle bakacaktı yüzüne ama olsun; yalancı ve korkak olmaktan iyiydi bu. Kararını verdiğinde üzerinden büyük bir yük kalkmıştı. Oturma odalarının bir köşesinde bulunan küçük televizyonlarını açtı. Şansına en sevdiği çizgi filmlerden birini veriyorlardı. Kendisini ödüllendirilmiş hissetti Evin. Dürüstlük, ne tatlı şeydi! Kanepeye kıvrılmış, çizgi filmini izlerken, huzura ermiş bedeni gevşemiş ve Evin, mert bir kız olmanın huzuru ile derin derin solumaya başlamıştı.

F. Elyesa Balaban

ZEYNEP RABİA AKTÜRE

“**Y**üz kişilik aslında olmayan isim listeleri vardır. Bu isimler yandaşların ailelerinden-miş gibi gösterilir ve yandaşların hastanelerinde doğum ve ölüm kayıtları yapılır. Bu kayıtlar kara para aklamada kullanılır. Mesela üniversitelerde Erasmus ve projeler için AB’den gelen paralar sınavda başarılı olan öğrencilere verilir ancak şehit çocukları, engelliler, gazi çocukları önceliklidir -en azından biz böyle biliriz. Bazı isimler şehit evlatlarıymış gibi gösterilir. Kimse bunları sorgulama cesareti gösteremez çünkü kutsallığa saygısızlıkla itham olunacaklarını bilirler. Bazı isimler uydurulur. Unutma, ‘en çok kapsayana’ sahipsen her şeyi yönetebilirsin. Bir üniversiteyi, idareyi, olmayan öğrencileri... Yaradır ve silersin. Sana anlattığım basit şeylerdir. Basit paralar... Yoksa okuldan alınacak sekiz yüz euro Hümaş’un Paris’teki pasta dilimine yetmez. Ne demek istediğimi anlıyor musun?”

*

Her yere kibrini götüren paranoyak Salim Genç’e, bir işe yarayamayacağını bildiğinden

gammazcılıktan para götürmeye çalışan onun yaveri akılsız Nesibe’ye, doğumunu kutsayan utanmaz Hadiye’ye, milletin parasıyla millete caka satan tüm namussuzlara...

Allah’ın ayetleriyle dalga geçen Fakih Ceza’ya ve madde tacirlerinin maddelelerini Narkotik’e teslim etmekle tehdit edip karşılığında ticaretten kendine pay çıkaran tüm soysuzlara en içten nefretlerimle.

*

“ABD’nin yaptığı en iyi şey, neredeyse reddedilemeyecek gerçeklikler oluşturmaktır. ABD her şeyin kökünü, oluşumunu saklar ve buna bir kılıf bulur. Bu kılıf, ‘bunu yapmaları imkânsız’ veya ‘bunu yapacak kadar deli değiller’ denilen her olayla bir kaos teorisine, cahillerin savunacağı bir davaya dönüşür. İşin aslı komiktir; bu olaylar tam da kendileri tarafından oluşturulur -kendi vatandaşları ya da ekonomileri zarar göre bile. İnsan canı ya da etik değerler kâr-zarar hesaplamaları içinde

ticarete dönüşen unsurlardır. Daha büyük getiriler için bunların yok olmasında hiçbir beis yoktur. Zafer ancak böyle elde edilir. Dünyanın hakimiyet savaşı, ABD'nin *Euro-sia*'daki rakiplerinin kaynaklarını kesmesiyle ABD lehine olacaktır. Bu kesim, rakiplerin kaynağının bulunduğu yerde, zengin yeraltı kaynaklarına ve önemli jeopolitik konuma sahip Orta Doğu ülkeleri ile mümkündür. I. Dünya Savaşı'ndan beridir belini doğrultmamış ve sınırları düşmanları tarafından çizilmiş bu bölgede *proxy*'ler ve bu bölgenin yönetimini başından beridir öyle ya da böyle bırakmamış Batılı ajanlar hâlâ söz sahibidir. Bu söz hakkı, zaman zaman strateji değiştirmiş ama genelde şu şekilde ilerlemiştir: Her ülkede pek kolay bulunabilecek vatan hainlerinin cepleri doldurulmuştur. Bir düşman yarat, -ki onlar bizim için bu düşmanı yaratma inceliğinde çoktan bulunmuşlardır- halk şüphelenirse kafalarını karıştır, düşmanla savaş, kamuoyunun nabzına göre kazan ya da kaybet."

Dr. İzbirakan, üniversitenin dersliğinde kendisine hayranlıkla bakan öğrencilerini içinde beliren büyük bir sevgi neticesinde kucaklamak istedi. Bu ülkenin evlatlarını öyle çok severdi ki, onların en iyisini hak ettiğine dair olan inancı onu Türkiye'de tutmuş, Avrupa'nın en saygın üniversitelerinden gelen birçok iş teklifini reddetmişti. Bu yüzlere her baktığında içinde bir burukluk hissedirdi, bu burukluk acıaktan değil, içlerindeki potansiyeli fark etmemeleri için her kanalla onlara kendilerinden şüphe etmeyi aşıl原因 ve buna izin veren otoritelere olan öfkesinden kaynaklanırdı. Gittiği her yerde söylerdi: "*Bu ülkedeki gençlere benimsetilebilecek en büyük erdem doğruyu söylemek ve söylenmesine müsaade etmektir.*"

- *Peki hocam,*" dedi içlerinden bir tanesi. İlk derste hemen soru sorabilecek kadar cesur olması Ebrar'ın içindeki umudu güçlendirdi.

- *Zafer ancak böyle elde edilir dediniz. Bu zafer tam olarak kime ait?*

Ebrar sorunun güzelliği karşısında kaşlarını kaldırıp dudaklarını içeri çekti. O da ömrü boyunca bu sorunun cevabını aramıştı ya...

- *Çok core bir soru sordun delikanlı.*

Sınıftakiler güldü; Ebrar da. Sonra cildileşip karşısındaki delikanlıya baktı.

- *İsminiz ne?*

Çocuk cevap vermeden elini bir mikrofon gibi yapıp çocuğa doğrulttu. En önde oturan çocuk güldü ve mikrofona doğru eğildi.

- *Mustafa efendim.*

- *Kaç yaşındasın Mustafa?*

- *21 efendim.*

- *Yarışmaya nereden katılıyorsun?*

Sınıfta yine bir gülüşme duyuldu. Mustafa gülümseyerek cevap verdi.

- *Erzincan'dan.*

- *Can Erzincan'ımızın neyi meşhurdur Mustafa?*

Sınıfta espriyi anlayan birkaç kişi güldüğünde Ebrar göz ucuyla onlara baktı. Öğrencilerinin karakterlerini öğrenmeyi severdi.

- *Tulum peyniri efendim.*

- *Bana ilminden dolayı efendim diyorsunuz Mustafa Bey, takdir ediyorum. Peki ileride söz sahibi bir siyasetçi olduğunuzda da Türk halkına efendim diyecek misiniz?*

- *Elbette efendim.*

- *Efendilerin izin vermezse?*

- *Benim efendim Türk milletidir.*

- *50 milyon dolar verseler bile mi?*

- *Halkımı hiçbir şeye ve kimseye değişmem efendim.*

Ebrar gülümsedi. Sınıfa baktı. Tekrar Mustafa'ya döndü.

- *Halkınızın önünde buna söz veriyor musunuz?*

Tüm gözler Mustafa'ya döndüğünde Mustafa beklenmedik bir şekilde ayağa kalktı ve tahtanın önüne geçip tekmil getirdi.

- *Söz veriyorum efendim!*

Sınıfta bir şaşkınlık sessizliği olduğunda Ebrar mikrofona kendine tuttu:

- *Alkış!*

Başta Ebrar, sonra sınıftaki öğrenciler Mustafa'yı alkışlamaya başladığında Mustafa eli altında durmaya devam ediyordu. Ebrar, sınıftan birinin sululuk yapıp ıslık çaldığını duyunca "*Rahat!*" dedi ve Mustafa'ya sırasına geçmesini işaret etti. "*İşte böyle arkadaşlar...*" dedi Ebrar, yavaş yavaş ciddileşirken;

"*Siyaset, vatanını seven kişilerin hakkıdır. Onu sevmeyenler doldurduğunda her şeyde ihanet başlar. Okumaya niyetlendiğiniz Siyaset Bilimi Fakültesi'nde en önemli şey ne teorik bilgiler, ne de notlardır. En önemli şey vatanınıza duyduğunuz sevgidir.*"

Ebrar tahtanın önündeki geniş alanda bir kapıya, bir masaya doğru yürümeye başladı. Arada bir bilgisayara ve tahtaya yansıtılmış bilgisayar ekranına bakıyordu. "*İlim, uygulandıkça ilimdir. Ufkunuzu açtıkça, size ve çevrenize faydası dokundukça ilimdir. Diğer türüsünde kitap yüklü merkepler olursunuz.*" Dr. Ebrar, bir ileri bir geri yürüdüğü yerin tam ortasında durdu ve iki elinin parmak uçlarını yukarıya bakacak şekilde birleştirdi. Dersin tüm hâkimiyetini yeniden üzerinde topluyor gibiydi.

"*Dersin ilk kısmı, sizin araştırma konunuz. Not alan arkadaşlarınız vardı, hatırlamıyorsanız onlardan notları rica edin. Not alanlardan da rica ediyorum şimdilik versinler. Araştırmalarınızda ABD siyasetine sadık kalın, dersimiz Amerikan siyaseti. Anlattıklarımıza örnekler bulabilirsiniz, ABD'nin Orta Doğu'daki siyasetini araştırabilirsiniz; proxy savaşları, ABD ajanlarını, komplo teorilerini... Vize ve finaller için endişelenmeyin ama notlarınızı tutun ve fikirlerinizi söyleyin. Fikirlerinize kesinlikle dayanaklar bulun -kimsenin derste kahvehanede tartışır gibi konuşmasını istemiyorum.*"

Sınıfta bir-iki kişi birbirine şaşkınlıkla baktığında ve bazıları kikirdediğinde Ebrar masanın arkasına geçti ve arama motoruna

"*Los Angeles satılık villalar*" yazdı. Sonra yeni bir sekme açıp Türkçe okunuşuyla "*Lambor-cini*" yazdı. Sonra iki ayrı sekme daha açıp "*dünyanın en güzel kadınları*" ve "*dünyanın en pahalı takıları ve çantaları*" yazdı. Sınıftan çıt çıkmıyordu.

Önce villalardan başladı.

- *Mustafa...* diye başladı konuşmaya.

- *Bu gördüğünüz villayı reddetti. Hatta bunun gibi birkaç villayı, hatta yalını...*

Birkaç fotoğrafı kaydirdikten sonra diğer sekmeye geçti.

- *Bu ve bunun gibi birçok arabayı...*

Diğer sekmeye geçti.

- *Ve birçok...*

Önce erkeklerden bir kahkaha duyuldu. Ebrar da güldü, uzatmadan devam etti.

- *Mustafa'nın dediklerini bir kadın söylemiş olsaydı, ya da onun dediklerini destekleyen, o da bunları reddetmiş olurdu...*

Birkaç takı ve çantayı gösterdiğinde kız öğrenciler birbirine bakıp gülmüştü. Dersine ilk defa girdiği sınıflarda her zaman benzer manzaralara şahit olsa da Ebrar içindeki şaşkınlığın büyümesine engel olamadı: İnsanoğlu hakikaten de dünya malına ne düşkündü!

- *Tüm ilminiz dürüst insanlar olmanız içindir. Asıl ders budur. Bunu kaybederseniz hiçbir ilim sizi aklayamaz, ancak aklar gibi gözüktürsünüz.*

Üçüncü sekmeyi kapatıp çantasına uzandı:

- *Ders bitmiştir arkadaşlar.*

Kapıya doğru ilerlerken biraz arkasını döndü, Mustafa'ya seslendi:

- *Yoksa Bugatti miydi?*

Sınıftakiler güldüğünde ve bazıları "*Evet hocam onu da açsaydınız...*" diye civıtmaya başladığında Dr. İzbirakan koridora çoktan çıkmıştı bile. Mustafa;

- *Demek bu yüzden onun için kampüste toplandılar...* dedi tam arkasındaki henüz tanışmadığı, kendisine soru dolu gözlerle bakan

sınıf arkadaşına.

- *Sağcısız solcusu... Hepsi onun için 4 sene önce okulun bahçesinde toplandı. Üzerine atılan "bölücü" iddiasının asılsız olduğunu göstermek için... Garip kadın. Ne kadar araştırdıysam da siyasi fikrini bulamadım... Tek bildiğim Allah'ı ilk sıraya koyan sıkı bir Türk milliyetçisi olduğu.*

*

Kaçtığın şeye başka şekilde yakalanırsın.

- *Pişman mısın?*

- *Bir şey fark eder mi?*

- *Eğer pişmansan... Yapacak bir şeyim var.*

- *Bu sefer zengin p*çi rolüne mi gireceksin? Özüne mi döneceksin?*

- *Ebrar...*

- *Kes sesini. Buraya ben kendi isteğimle girdim.*

Halkıma mahcup olmamak için...

- *Nasıl anladın?*

Ebrar'ın nefesi bir an bir bıçak gibi kesildi, yutkunamadı. Hemen akabinde hıçkırığa hıçkırığa ağlamaya başladı. Elyesa elini Ebrar'la aralarındaki cama yasladı, başını yere eğdi. Titreyen diğer eliyle telefonun ahizesini tutuyordu. İkisi de o an ölmeyi de, birbirlerinde kaybolmayı da o kadar istedi ki, Elyesa bir an bu enerjinin aralarındaki camı paramparça edeceğini sandı. Ebrar'a bakamıyordu. Bakarsa aralarındaki cama kafa atıp hastanelik olacağını biliyordu.

- *"Nasıl mı anladım..."* dedi Ebrar hıçkırıklarının arasından. Uzunca ağlamaya devam etti. Elyesa, görüşme sürelerinin kısa olduğunu bilse de Ebrar'ı uyarmaya yüzü olmadığından sustu. Bakışları yerde, ahize kulağında, dudakları ince bir çizgi şeklinde kaderine teslim oldu. Ebrar sonunda hıçkırıklarının arasından *"Anladım işte..."* dediğinde burnunu çekti, çökmüş gözlerini Elyesa'ya dikerek sordu:

- *Asıl senin bundan çıkarın neydi? Bu işini yaptırarak başka biri mi bulamadın? Ailenin b*ktan işleriyle benim gibi dürüst bir kadının alakası neydi?*

Ebrar yeniden ağlamaya başladığında Elyesa ölmeyi istedi. İçinden bir ses duygusuz olması gerektiğini söyledi, çünkü Ebrar'a istediğini vermemek onu en çok öfkeliendiren şeylerden biriydi.

- *Kendin söyledin, dedi birden Elyesa.*

Elyesa'nın bu kadar "objektif" olmasıyla Ebrar'ın beynine adeta kan sıçrasa da sustu. Çünkü o an öfkesini karşılayabilecek ne bir kelime, ne de dünya üzerinde bir dil vardı. Elyesa ona bakmıyordu.

Sen ideal kişiydin; çünkü "fazla" dürüsttün. Kendin söylüyorsun, burada olmayı sen istedin. "Halkına mahcup olmamak için"... Planı ben kurdum ama beni yakaladın, planı değiştirdin, hatta öyle bir değiştirdin ki bu ne benim ne benim şeytan ailemin aklına gelirdi... Bu yüzden başarılı oldun. Zekânla herkesi kendine hayran bıraktın. Ne medya, ne yöneticiler, ne de akademisyenler yaptığının farkına vardı... Bana bak Ebrar... dedi Elyesa sonunda bakışlarını Ebrar'a kaldırıp.

- *Bunu sen istedin. Yıllarca yapılanları duymamak için kulaklarını tıkadın, bir adaletsizliğe rastlamaktan korktun, ama adaletsizlikten de ölesiye nefret ettin. Karşına ne çıktıysa elinle düzelttin. Bilmiyor muyum sanıyorsun? Seni sadece ben değil babamın adamları da takip ediyordu. Çünkü ne internette ne bir yerde kişiliğine dair bilgiler vardı. Herhangi bir olay anında ne yapacağını kestiremiyorduk. O otobüste olanları hatırlıyor musun?... Hani hiçbir zaman anlam veremediğin. Hırpalanan çocuklara bakakaldın, onları hırpalayanlara bir şey diyemedin, çünkü sana zarar vermelerinden korktun... O adamlar babamın adamlarıydı, ben sizi köşeden izliyordum. Onlara yakalanmaktan korkuyordum ama senin yüz ifadeni de kaçırmak istemiyordum. Benzin sarardı, çenen kasıldı, gözlerini kapadın, elinle bilmem kaç defa yüzünü bir aşağı bir yukarı çektin. Test şuydu: Ebrar İz bırakan gücün karşısında ne kadar direnç gösterebilir? Onlar mesajı aldıklarında otobüsten indiler: Gösteremezdin. Bu onlar için çalıştığında onlara baş kaldıramayacağın anlamına geliyordu.*

Önce ben de buna inandım. Sonra... dedi Elyesa, gözlerini yumup. Anılar bir bir aklına geliyordu.

- Çocukların yanına gittin. Gittikleri okulları ve isimlerini öğrendin. Onlara sarıldın. Sonra otobüsten indin. Ardından ben de indim. Beni görmedin. Gözünden yaşlar peş peşe akarken polisi aradın. Sesinde hiçbir üzümlük belirtisi yoktu. Adamların dış görünüşlerini anlattın, otobüsün plakasını, olay saatini, her bilgiyi verdin. Şok oldum. Kısa sürede bir plan kurmuş ve adamların kulaklarındaki bene kadar onları hafızana kaydetmiştin. Korktum da... Benim planım için de iyi bir şey değildi bu. Birkaç gün sonra evinin önündeki bankta yatan evsiz adam olacaktım ve beni hiçbir yerden hiçbir şekilde hatırlamamalıydın. Neyse ki hatırlamadın... dedi Elyesa'nın sesi buruklaşırken. Ebrar'ın gözünden yeniden yaşlar akmaya başladı. Elyesa hassas bir yere değindiğini biliyordu.

- Sonra, dedi Elyesa hızla bu konudan sıyrılmak ister gibi.

- Sonra... Bir kırtasiyeye girdin. Kalemler, defterler aldın... Eve gittin. Aslında otobüsle ailene gidiyordun. Babamın adamları yol uzak diye arabana değil otobüse bindiğini sanıyordu, oysa sen nereden geldiğini unutmamak için bunu yapıyordun... İyi para kazanıyordun ve bunun toplumda neler olup bittiğini görmeye engel bir şey olduğunu biliyordun -tekrar öğrendin.

Ebrar'ın bakışları yumuşamaya başladığında Elyesa'nın adem elması bariz bir şekilde bir aşağı bir yukarı hareket etti. Ebrar'ın kendisine onun hakkındaki bu farkındalıkları sayesinde âşık olduğunu biliyordu.

- Ertesi gün okula gittin, onları buldun, tahminen öğretmenlerle, müdürle konuşup durumu anlattın. Eminim o çocukları terapiye başlatmış ve burs da vermişsindir... Ebrar, belki bazen anında tepki göstermiyordun ama sonra mutlaka bir şey yapıyordun... Açıkcası benim için de, bu durum için de aleyhime bir şey yapacağını düşünüyorum -tabi bu umrumda değil... Ben tüm bunları milletim için yaptığımı

sanarak her yolun mübah olacağını düşünmüştüm. Bir kadını kendime aşık etmenin, sonradan onu yarı yolda bırakacak olmanın, onun itibarını kullanmanın...

Ebrar ilk defa donuk bir suratla Elyesa'ya baktığında bu sefer Elyesa'nın gözleri doldu.

- Bak... dedi Elyesa.

- Yemin ederim artık rol yapmıyorum. O gün bana "Zübüb!" deyip kahkaha attığında aşık oldum ben sana, ama anlamadım. Sandım ki boşluğum beni buna sürüklüyor... Bunun "her taraftan silinmiş olmamın beni sende tekrar var edeceği inancını doğuran" beynimin bir oyunu olduğunu sandım. Benim tek bir idealim vardı: Ailemin haltlarını açıklamak ve Türkiye'ye umut olmak. Şimdiye tek idealim seni buradan çıkarmak ve sonsuza kadar seninle olmak.

Elyesa çekinerek bakışlarını Ebrar'a çevirdiğinde Ebrar histerik bir şekilde güldü.

- Senin sorunun ne biliyor musun? dedi cama doğru bir adım atarken.

- Ne istediğini bilmemen. Çocuk gibisin. Doğruyu yapmaya çalışıyorsun ama sonra bir bakmışsın başka bir doğrunun peşine düşmüşsün. İkinci doğruyu yapmak için ilk doğrunu yanlışla çeviriyorsun. Garip bir şekilde yanlışların doğrularını götürmüyor, daha beteri, doğruların yanlışla çevriliyor. Doğruyu yapıp ailenin haksız mirasını reddettin, onların haltlarını benim ağzımdan açıklamak istedin. Açıkladım, ama bunu senin için değil Türk milleti için yaptım. Sonra bana aşık oldun, yani böyle diyorsun, bunu ben hapse girdiğimde fark ettin, şimdi de eğer pişmansam senin için bir şey yapabilirim diyorsun. Ne var biliyor musun Elyesa? dedi Ebrar gözlerini kısıp başını sağa yatırıırken.

- Baban haklıymış. Senden bir halt olmazmış.

İlk defa birbirlerinin gözlerinin içine bu kadar derin baktılar.

- Şimdi benim için bir şey yapabileceğini söylüyorsun. Peh... Sonra başka bir doğru bulacaksın kendine. Belki başka bir kadına aşık olacaksın. Yani sana-caksın... Belki babana dönecek her şeyden pişman olduğunu söyleyecek ve beni burada bırakacaksın. Sen her şeyi "sanar" bir aptalsın Elyesa. Bana aşık

olduğunu sanıyorsun ama aşık değilsin, sen bana hayransın. Senin olamadığın kadar dürüst olduğum için. Başıma geleceklerden korkmadığım için. Hem de bir kadın olarak... Bu utancı silmek için aşık olduğunu söylüyorsun bana. Dedin ya beynimin bir oyunu sandım diye... Haklısın. Beynin sana oyun oynuyor ve o kadar aptalsın ki bu oyunun hâlâ devam ettiğini göremiyorsun.”

- Bu oyun değil...

- Kapa çeneni. Duygulardan konuşmak için çok geç artık. Duyguları işin içine katmadan bana aileni anlatamaz mıydın? Kamıları sunamaz mıydın? Neden illa...” dedi Ebrar dudaklarını birbirine bastırırken: *“Rol yapmak zorundaydın?”*

Elyesa ağzını açtığı sırada Ebrar “dur” der gibi elini kaldırdı.

- Bu konuşmamız dinlenecek. Belki basına sunulacak. Umrunda değil. Türk halkı yapılan yolsuzluğu bilmek zorundadır. Bu işe senin sahte aşkıdan değil Türk milleti için girdim. Aramızdaki şeyler süreçte gerçekleşen şeylerdir.

- Öğrencilerin senin için dışarıda...

- Hiçbir öğrencim zarar görmesin. Filistin’i gündemden düşürmesinler. Umutlarını diri tutsunlar ve vatanlarını sevmeye devam etsinler. Teröristlere fırsat verenlere fırsat vermesinler.” dedi Ebrar ve ekledi:

- Sana gelince... Seni destekleyip desteklemediğimi ben konuşana kadar bilemeyeceksin. Ne hâlin varsa gör.

Ebrar ahizeyi kapadı, görevli Ebrar’a kelepçe taktı ve odadan çıkardı. Elyesa da ahizeyi kapadı.

- İnanmazdın...” dedi Elyesa fısıltıyla. *Kapına öylece gelip bunları anlatsaydım sen bile inanmazdın.*

*

“Beni ilk gördüğünde ‘kapalı şanslı p..’ demiştir kesin... Önemi yok, ben de onu ilk gördüğümde ‘tembel pez...” demiştim. *O pencereden gözükken parktaki bankta yatarken, ben Mercedes’imi sitenin önüne park edip balkonunda çayımı içerdim. Ondaki dik duruş beni ona ezmeye itti; çünkü benden sahip*

olduklarımdan dolayı nefret ediyordu. En azından ben öyle sanıyordum... Ve başörtümünden sebep b..tan bir bakanın kızı olarak görülme ihtimalim bile kalbimi çok acıtıyordu.”

Kayra - Savrulur Zaman (Instrumental)

- Ben geldimmmmm, dedi Ebrar bankın arkasından bankın üzerinde uzanan Elyesa’ya doğru eğilirken. Elyesa’nın yüzünde güller açtı.

- Hoş geldin, dedi tebessüm edip oturur pozisyona geçmek için doğrulurken. Çirkin olduğunu düşündüğünden göz ucuyla Ebrar’a bakmıştı:

- Hava soğuk, neden üstüne bir şey almadın?

Bankın üzerinde sağa doğru kayıp Ebrar’a yer açtı. Ebrar kendisi için ayrılan yere otururken omuz silkip

- Bilmem, dedi. Belki bu sefer sen bana palto verirsin diye düşündüm.

İkisi de gülmeye başladığında Elyesa utandığını hissetti. Onunla tanışana kadar kimsenin bu pis dünyada bu kadar temiz kalabileceğine ihtimal vermemişti ve şimdi onu kirletmekten delisiye korkuyordu.

- Doğru diyorsun ya, dedi Elyesa biraz utanarak.

- Asıl sen söyle, dedi Ebrar: Neden hâlâ evsiz gibi bankta yatıyorsun?

Elyesa ne cevap vereceği konusunda bocaladığında Ebrar onu anlayıp gözünü kıstı, Elyesa’ya biraz yakınlaşıp sordu:

- Mesleki deformasyon?

Elyesa güldüğünde Ebrar da güldü. Oysa içten içe Ebrar’ın dediğinde doğruluk payının olması içini burkmuştu.

Elyesa paltosunu çıkardı, Ebrar’a verdi. Ebrar ilkten eliyle itecek gibi olsa da Elyesa hiçbir itiraz kabul etmeyeceğini belli eder şekilde kaşlarını kaldırıp gözlerini kapattı, Ebrar paltosunu kabul etti.

- *İş nasıl gidiyor?* dedi Ebrar, mahcup olmaması için Elyesa'ya bilerek bakmazken.

Elyesa'ya işini o bulmuştu ve bu konuyu fazla açmak istemiyordu. Yaptığı iyilikleri kendinden bile saklardı.

- *Güzel*, dedi Elyesa. Hakikaten de güzel gidiyordu.

- *Hayatımın hiçbir döneminde araba tamir edeceğimi düşünmezdim.*

- *Evsiz kalacağımı tahmin ederdin yani?*

Ebrar güldüğünde Elyesa şaşırdı.

- *Bu kız hakikaten de bir değişik*, diye geçirdi içinden.

- *Ellerime bak*, dedi Elyesa birden konuyu değiştirip.

Tırnaklarının arasına motor yağı kaçıyordu. Sonra konuşmadı. Ebrar'ın ellerini beğenmeme ihtimalinden yapmıştı bunu ve bunu umursaması onu bir an korkuttu.

- *Bir şey olmaz canım*, dedi Ebrar. *Dünya işte...*

Bir sessizlik oldu. İkisi de uzaklara daldı. Ebrar onu gördüğü ilk günü düşünürken Elyesa ailesini düşünüyordu. Sessizliği Ebrar bozdu:

- *Seninle ilk tanıştığımız günü hatırlıyorsun?* dedi Hükümet Kadın'a gönderme yaparak. Elyesa'ya baktı. *Sen tezcek topluyordun. Ben de seni görmüş, şu delikanlıya bir el vereyim demiştim yav...*

Elyesa kahkaha attığında Ebrar da gülmüştü. Elyesa birden elini kaldırıp

- *Hadi Faruk abi lo...* dedi Ebrar'a. Bu sefer de Ebrar'dan iyi bir kahkaha gelmişti.

- *Ya o gün ben katırlarla birlikte ölüyordum, sen hâlâ rey derdin.*

Ebrar kahkahalarının arasından;

- *Fakat ölmemişsin bak...* deyip Elyesa'ya yaklaştı.

- *Sen ne güzel ölmüyorsun ulen Zübüb!*

İkisinden de arkalarındaki Ebrar'ın oturduğu siteyi titretecek kahkahalar yükseldiğinde Ebrar eliyle ağzını kapadı.

- *He valla bir evine almadın...* dedi Elyesa

Ebrar kendini zapt etmeye çalışırken. Elyesa'nın kalbi çarpmıştı.

- *Söylemeden edemeyeceğim, teşekkür ederim. Ayrıca paltonun içine iş arayayım diye gazete ve kalem koyman güzel jestti. Ve eklemek arası tabii.*

- *Ne sandın Zübüb,*" dedi Ebrar. Bu konuyu açmasını istiyordu.

- *Belki artık bu jest'lere de gerek kalmaz artık hem*, dedi Ebrar. *Bakan Feyzullah evsizlere yardımında bulunacaktı.*

Elyesa babasının ismini duyduğunda yutkundu.

- *Ya...* dedi. *Başka bir şey dedi mi?*

- *Bir de oğlu bu projeyi yürütecektmiş. Komitenin başında oğlu varmış yani. Küçük oğlu. Neydi ismi... Heh! Mustafa Göktuğ Balaban. Bir oğlu bir kızı daha varmış bakanın ama açıklamıyormuş güvenlik gerekçesiyle.*

Ebrar kollarını göğsünde birleştirdi.

- *Büyük oğluna vermediyse projeyi kesin kavgalıdır oğluyla,*" dedi Ebrar. *Ya da...* dedi bir an düşünüp; *"Kavgaya yoksun da oğlu ABD vatandaşı falandır kesin, ne yapayım sokaktaki evsizi demiştir. New York'ta jakuzisinde keyifleniyordur...*

- *Belki de değildir*, dedi Elyesa.

- *Öyledir öyledir...* dedi Ebrar kendinden emin bir şekilde.

- *Senin gibi burada bankta yatıp iş arayacak değil ya...*

Bir Hatıranın Paltosu

ABDULLAH KOÇ

Lise yıllarımın hemen başıydı. Mevsimlerden güz... O zamanlar memleketim Kayseri’de yaşıyordum. Anadolu’nun sert soğuğu, Erciyes’ten kopup gelen rüzgârla erken iniverirdi şehrin üzerine. Sabahları okula giderken çatlayan ellerimiz, keskin ayazla kızaran yüzlerimiz o güzlerin hatırasıydı. Kayseri sokakları o mevsimde gri bir sessizliğe bürünür; taş duvarların arasından süzülen rüzgâr, çocukların yıpranmış ayakkabılarını zorlar, okula giden yolları çetin bir yolculuğa dönüştürürdü. O vakitler içimde bir istek büyüyordu: ağırbaşlı bir palto. Çocuk gönlüm, kendini koruyan, sarmalayan bir giysiye imreniyordu. Tam da o günlerde, kaderin sessiz tokadı gibi bir haber düştü evimize: Yusuf ağabey vefat etmişti.

Hafızamda onunla ilgili sadece Anadolu’ya mahsus o nüktedanlık, o mütebessim hâller kalmıştı. Bayramlarda, düğünlerde göürdüm, uzak ama tanıdık bir çehreydi. Babamın dayısının oğluydu ve babamdan birkaç yaş büyüktü. Sonradan öğrendim ki, hayatın çetin yükleriyle yoğrulmuş, mağduriyetle pişmiş bir insandı. Çalışmakla geçen ömrü boyunca hayata dair neşesini korumaya gayret eden biriydi. Aile büyüklerinden dinledim ki, zaman zaman darlık, zaman zaman yalnızlık içinde yaşamış; fakat çevresine daima zarif bir tebessüm bırakmış. Allah rahmet eylesin, adıyla birlikte gölgesi de içimde yaşadı.

Bir akşam, babaannem yanında bir poşetle çıkageldi. İçinden bir şey çıkardı ve

bana uzattı: “*Yeğenim Yusuf’un paltosu.*” Eşyaları eşe dosta dağıtıyorlarmış, bu paltonun da bana uyacağını düşünmüş. Heyecanla giydim. Aynaya baktığımda gördüğüm, yalnızca siyah ve belden kemerli bir giysi değildi; hayalini kurduğum, yıllardır içimde büyüttüğüm eksikliğin vücut bulmuş hâliydi. İçim içime sığmıyordu. Bir ölünün ardından kalmış bir giysiye böylesi bir sevinç duymak, belki yaşımın küçüklüğünden, belki hayatın bana öğrettiği ilk çelişkilerden biriydi.

O paltoyu yıllarca taşıdım. Okul arkadaşlarımla gözlerinde belki bir imrenme sezdim; kim bilir, belki de sadece ben öyle hissettim. Fakat her halükârda o palto, beni sarmalayan bir sevinç kaynağı oldu. Her giyişimde sanki Yusuf ağabeyin nefesi, onun yaşadığı günlerin sessiz şahitliği üzerimde dolaşırdı.

Bir gün büyükbabam, beni üzerimde o paltoyla görünce şöyle dedi: “*Demek soyka, giyiyorsun ha!*” Sözü anlamadım. Sordum, öğrendim: Soyka, ölüden kalan kıyafet demekmiş. O an kelime zihnime çakıldı. Bir daha hiç çıkmadı. Anadolu’nun köylerinde, şehirlerinde bu tür giysiler paylaşıldı; vefat edenlerin ömrü, yaşayanların üstünde sürerdi. Ölüden kalmış bir gömlek, bir ceket yahut bir palto, hem ekonomik zaruretin hem de kültürel devamlılığın göstergesiydi. Bir kıyafetin ismi, bir ömrün mirasıyla iç içe geçti. Yıllarca, farkında olmadan, bir soykayı taşıdım. Hem sevinçle hem de garip bir hüznle.

Palto, yalnızca ayazı defeden bir giysi değildir; insan ruhuna sinen bir hatıradır. Kumaşının liflerinde bir ömrün kokusu, di-kişlerinde bir hayatın gölgesi mevcuttur. O siyah paltoyu her giydiğimde Yusuf ağabeyin sevinci de kederi de, yaşadığı bütün zorluklar da sanki omuzlarıma yüklenirdi. Bir yandan soğuğa karşı koruyan bir kalkan, öte yandan geçmişin ağırlığını hissettiren bir emanet...

Her eşyanın bir hikâyesi vardır; fakat ölünün ardında kalan bir giysi, dirilere temas eden bir hafıza taşır. Soyka kelimesi, benim için artık yalnızca bir kıyafet değil, ölümü ve hayatı birbirine bağlayan bir köprü, dilin karanlık köşelerinden gün yüzüne çıkan bir yadigâr olmuştur. Gogol’un ünlü *Palto* hikâyesinde sıradan bir memurun ceketine yüklediği manayı hatırladığımda, kendi hayatımdaki bu paltonun da aynı şekilde sıradanlığı aşan, varlığını ihata eden bir nişana dönüştüğünü görürüm. Çünkü giysi, yalnızca vücudu değil, insanın bütün varlığını dünyaya karşı örter; bazen bir zırh, bazen bir dua, bazen de bir hatıra olur.

Rabbim, ahirete irtihal eden başta Yusuf ağabeyim olmak üzere, büyükbabamı ve babaannemi rahmetiyle kuşatsın. Onların hatıralarını içimizde diri, mekânlarını cennet eylesin. Âmin...

Sevme'nin Kabuğu

DİLARA BARUT

Neler oluyor? Nasıl oluyor? Hayatta olup bitenlerdeki payımız ne bizim?

Üzerimiz örtülüyor. Yorgun ve yoğun gündemlerimiz değişiyor. İçimiz dışımıza taşıyor. Biz hayranlıkla ve hayretle yaşananları seyreliyoruz. Yoruluyor ve yoğruluyoruz zamanla. Yaşıyoruz ve yaş alıyoruz zamansızlıkla. Doğuyor veya doğuruluyoruz bize dokunanlarla. Üzerine giyindiğimiz hâl üzere nefes alıyor, o hâlin rengine bürünüyor, o rengin şeklini alıyoruz. O hâl üzere inşa olunurken haşroluyoruz. Toplanıyoruz ve toparlanıyoruz. Toparlanıyoruz ve gitmiyoruz.

Duyduklarımız, gördüklerimiz, hislerimiz içimize dolup karışırken; silemediklerimiz, sulamadıklarımız, susamadıklarımızla konuşsak bile susuyoruz. Konuşamıyoruz kimi zaman. Konuştuklarımızla yazgımızı yazıyoruz. Sustuklarımızla yakınlaşıyoruz.

Ah nasıl bir muammanın ortasında kalakalıyoruz da elimizdeki işaret taşlarını sağa sola taşıyoruz?

Paltolar giyiniyoruz. Bugün şık ve asil olanı, yarın tembel ve salaş olanı tercih ediyoruz. Ama her giyindiğimiz ile kendimizle bir

kere daha tanış oluyoruz. Tanıştıkça taşıyoruz, anlaşıyoruz. İşte bu yüzden gitmeyişimiz. Gitmek anlaşılamamanın esiridir. Anlaşılamamak ve anlaşılamamak gitmenin akisleridir ve insan gitmeye önce kendinden başlar. Hayretle ve hayranlıkla olup biteni seyrelettikçe, dünyanın dışından dünyamıza bakabildikçe, olayları biraz da akışından bağımsız görebildikçe dalgalarla mücadele etmek yerine dalgaların üstünde yüzebiliyoruz. Yüzdükçe suyun bedenimizle savaşına değil bizi yukarı kaldırışına şahitlik ediyoruz. Eksik ve enginiz. Tamamlanmaya çalışmak hasletimiz; palto giyinişimiz. Kendimize çeşitli sıfatlar yakıştırmalığımız, bir hâl ile bütünleşikliğimiz, ben söyleyim diye başladığımız cümlelerimiz; paltomuz bizim. Hangisini yakın bulursak kendimize, o oluyoruz. Ama kendimize yakınlaşmak için kendimiz oluyor muyuz? Hayatta yaşamak paradoksta dönmek gibidir kimi zaman. Ve anahtar kelime 'dönmek'tir çoğu zaman. Şairin de dediği gibi:

"Eve dön! Şarkıya dön! Kalbine dön!
Şarkıya dön! Kalbine dön! Eve dön!
Kalbine dön! Eve dön! Şarkıya dön!"

Ve en küçük hücremizin atomundan galaksilerdeki gezegenlere kadar varlık dönmekle kaimdir. Her dönüş bir ilerleyiştir. İnsanın ilerleyişi, zamanın ilerleyişi, mekânın ilerisi. İnsanın ikincisi. İkinci ikincisi...

Dönmeye müptela gezegenimiz de esasında bir paltodur. Dünya zamanın üzerinden geçmesiyle rengi soluklaşmış, üzerinde eskidiğinin alametleri farik şekilde belli olan eprimiş bir paltodur. Dünya bir paltodur ve insan kimi zaman dünyayı üzerine giyinir. İnsan dünyayı giyinmekle dünya gibi solgun ve yılgın görünebilir. Dünya gibi dağdağalı ve dargın olabilir. İnsan dünya oldukça dünya insanda büyür, büyür, büyür... Dünya insana sığar da insan dünyaya sığamaz olur.

Hastalandığında tüm vücudun pay sahibi olduğu; eğer sağlıklı ise tüm vücuda bu iyilik hâlini yayabilen kalp organı da etimolojik olarak ‘*dönen*’ manasındadır. Kalp değişme, dönme ve tersine çevirme demektir. Ne tuhaf değil mi? Sevmelerimiz değişir, düşüncelerimiz değişir, isteklerimiz, hayalini kurduğumuz şeyler hatta birlikte hayal kurduğumuz insanlar dahi değişir. Çünkü biz bunları özünde değişimin yattığı içimizden bir parçayla gerçekleştiririz. Çok sevdiğimiz bir insanın sevgisini en içimizde hissederiz. Zaman geçer, günler değişir, canımız acır, kalp döner, sevginin binbir çeşit hâlini sevgisizliğin bir kısmını yaşayarak öğreniriz.

Sevdiklerimizi neden severiz? Kimi zaman bizden bir parçayı onlarda, kimi zaman da onlardan bir parça sanki bizdeymiş gibi hissederiz. Sevmek tamamlanmaktır bir bakıma. Sevmek tutunmaktır, hayatın ipini tuttuğumuz taraftır. Sevgi tutkaldır. Eksik olan taraflarımızı sevdiklerimizle tamam eder, enginleşiriz. Çünkü her insan hikâyesi ve hakikatiyle dalınıp yüzülmeyi hak eden engin bir deniz gibidir. Fakat bazı denizler derindir; bazıları ise değil. Bazı

yürekler geniştir, bazıları değil. Bazı hasletler aranandır, bazıları değil. Biz değiller ile asılların arasındaki seçimlerimizle biz oluruz. Ve dünya değillerle asılların mücadelesinin verildiği yerdir. Bir hâlin aslı ne kadar kuvvetliyse değil'i de o kadar varlığını gösterme telaşı içindedir. Sevdiklerimizle denenmemiz bu yüzdendir. Bir insanı ne kadar çok seversek onunla yaşadığımız depremler o kadar şiddetlidir. Bir şeyin aslına ulaşmak bedelini ödemekte, değil'ini reddettiğini ispat etmekte gizlidir. Mücadele budur. Buradaki rüknümüz kim olduğumuzu ve olacağımızı göstermektir. Tercihlerimizle inşa olunan benliğimizi tek liflerle yıkmamaktır. Dünyadaki alma verme dengesi, var olma mücadelesi, aslına talip olduğumuz şeye olan sadakatimizi gösterebilmemizde yatar. Sadakat yapabilecek olduğumuz hâlde yapmayı tercih etmediğimiz şeylerdir. Sadakat sarf etmekten çekinmediğimiz bir niyettir. Özümüzde saklı olan ve bizi insan yapandır. Hâllere ve şartlara göre değişmeyişimiz, kılıflara bürünmeyen cümlelerimiz, şüphenin karışmadığı hâliyle kalbimizde biriktirdiklerimizdir. İnsan olma hürriyeti sadakatimizde gizlidir.

Sadakatimizi, sevgimizi, benliğimizi seçtiğimiz paltolar belirler. Birini sevmekle kalbimizdeki en özel paltoyu ona giydiririz. O paltonun üzerine oturmadığı hâllerde paltoda bir kusur ararız. Çünkü sevmekle karşımızdakinin eksiklerini tamamlamaya da razı olmuşuzdur. Sevdiğimiz kişi o kadar bütündür ki bizim için, zihnimiz onun boşluklarını tamamlamaya gönüllüdür. En özel olan paltoya yama yapmaktan bile çekinmeyiz. Kendimizden alır yine ona veririz. Sevmek biraz da yaşamakla yaşatmanın birbirine karıştığı, mavi ile yeşilin buluştuğu, göğün bitimindeki ufkun başlangıcına denk düşen denizin adıdır. Sevmek denizdir, sevmek dalgadır.

Kelimelere Kılık Kıyafet Kanunu

EDANUR KAYA

“**B**oş yapma, vibe, cringe, story, post...” gibi kılıksız ifadelerin çoğaldığı bir zamanda kelimelerin nizamı için birtakım kuralların koyulması gerekli görülmüştür. Bu karara istinaden ilgili kanun maddeleri aşağıda yer almaktadır.

MADDE 1: “Söylenen her sözün üzerinde, içinden çıktığı kalbin elbisesi vardır.” (Ataullah İskenderi)

Kökeni ne olursa olsun her lafız, insanlığa fayda sağlayacak bir anlamı kuşanarak bütünlük oluşturmak zorundadır. Meteliksiz kelimelerin cümlelerde hiçbir hükmü yoktur. Onlar kendilerine usta bulamamış çıracıklar gibidir. Ünsiyet kurdukları bir söyleyiş güzelliğinden yoksun olduklarından özgün bir söylem de üretemezler.

Mesela Niyâzî-i Mısırî'nin “Ben varlığımı atdum dost varlığına yetdim” dizesi, Yunus Emre'nin “Dost vaslına ulaşımdum gümânım yagmâ olsun.” sözünü hatırlatır. İlk bakışta nazire deyip geçtiğimiz olayda aslında bir nevi Yunus, Mısırî'nin sözüne kendi hırkasını giydirmiştir. Böylelikle hakikatin söylenişi de sürdürülmüş olur.

Bizim de bu ilkeyi düstur edinmemiz durumunda, kalpten bağ kurarak okuduklarımızın emaresi sözlerimizde görülmeye başlar ve ağızımızdan dökülenler deryadaki bir inciye andırır. Bizleri okuyanlar da aşına oldukları bir esintiyi duymaya başlar.

MADDE 2: “Onlar paltosundan çıkmış/ Yürümek ne

bilmeyenin/ Biz Akif'in ceketinden” (Hüseyin Akın)

Ustalara vefayla kat edilen her yolda, bir zenginliği geleceğe taşımış oluruz. Dostoyevski “Hepimiz Gogol'un paltosundan çıktık.” derken biz de ödül parasını almayı kendine yakıştırmayıp Ankara'nın ayazında ceketle gezen bir şairin izini süreriz. Çünkü tevazu sahibi, cömert bir şahsiyetin duruşudur imrendiğimiz. Onun gibi onurlu yaşamadığımız sürece bir milletin sesi olamayacağımızın mahcubiyetini hissederiz. Bu yüzden, paltosuz bir şairi ısıtan yüreğin ateşini biz de kendi içimizde yakmak durumundayız.

MADDE 3: Adaletin paltosu mazlumun sırtında olana kadar, donarak uyanmaya mahkûmuz. Bize düşen, güneşi ufka sürüklemektir.

Yeryüzündeki zalimlerin putları kırıldığında tarih yeniden yazılacaksa biz de insanlığın refahı için kuralları baştan koyacağız. Merhamet zırhını giymiş fikirlerle tanzim edeceğiz dünyayı. Huzurlu rüyalar damlatacağız çocukların kan kusan gözlerine. Hakkın davasına şahitlik eden harflerle yardıma koşacağız. Kimsesiz sahillere barışın eşkâlini çizerken kuşlar, Akdeniz'den yükselen umudun bekçisi olacağız.

Bu kanun, sözlerimiz zihinlerdeki ablukayı kırmak için atağa geçtiğinde yürürlüğe girmiştir.

İşte o zaman, hiçbir baskı; yeryüzünde barışın hâkim olması için hareket edenlerin iradesinin önüne geçemeyecektir.

Paltosuzluk: Türk Edebiyatının En Büyük Yarası

MUHAMMED ALPEREN VAROL

“**H**epimiz Gogol’un paltosundan çıktık.” Sıkça tekrarlanan bu sözün ağırlığı yalnızca Gogol’un Paltosu’nda değil, 19. yüzyıl Rus gerçekçiliğinin omurgasında saklıdır. Gogol’un dar memur odalarına, buz kesmiş sokaklara, hor görülen “küçük adam”ın kalbine tuttuğu soğuk ayna; sonraki kuşakların anlatı damarını açmıştır. Nitekim bu meşhur cümle çoğu kez Dostoyevski’ye atfedilse de, ifadenin edebiyat tarihindeki ilk izi Eugène-Melchior de Vogüé’nün 1885’te *Revue des Deux Mondes*’da yayımlanan yazısındadır. Rus gerçekçiler, edebî soy kütüklerinde Gogol’un yanına doğarlar.

Gogol’un Paltosu’nun çıkış noktası da hayatın içinden, sıradan bir toplantıda anlatılan “sıradan” bir hikâyedir: Av meraklısı bir memur, yıllarca biriktirerek aldığı tüfeğini dereye düşürür; bunalır, dünya üstüne kapanır; arkadaşlarının hediye ettiği yeni tüfikle kurtulur. Gogol bu küçük kırılmayı büyütür; toplumsal hiyerarşiyle ezilmişlerin

kaderini, “küçük adam”ın iç ürpermesini yazıya çevirir. Akaki Akakiyeviç, eski paltosunu onartıp dururken sonunda yenisini diktirir; ilk gecesinde soyulur; polis duyarsız, bürokrasi yüksek perdeden azarlar; üşütür, ölür; hayaleti geceleri paltoları söker alır, ta ki o “çok önemli” zatın paltosunu da alıp vakur bir adalet duygusuyla sözene değin. Hikâyenin büyüğü burada: Palto, hem insan onurunun kabuğu hem de toplumun merhamet sınavıdır.

Bu mihenk taşıyla birlikte *Ölü Canlar* da Rus gerçekçiliğinin taşlarını dizer. Fakat mesele yalnız estetik bir akrabalık değildir; “palto” aynı zamanda bir edebî-soy metaforudur. Bir yazı iklimi, bir baba-oğul ilişkisi, bir yön gösterici gövde...

Şimdi soruyu kendi kapımıza çevirelim: Peki Türk edebiyatında Gogol’un Paltosu gibi, sabit bir yazarın ya da bir eserin paltosundan çıktığımızı söyleyebileceğimiz bir merkez var mı?

Bence yoktur. Çünkü Türk edebiyatında,

akımlardan ziyade ideolojik çerçevelerde yazmak ve o ideolojik çerçevelerin başyazarlarının paltosundan çıkma gibi bir durum vardır; bunun yanı sıra cemiyet ve muhit değiştiren yazarların da eski çevrelerinden dışlanması durumu vardır. Örneğin: Necip Fazıl Kısakürek, 30 yaşından sonra İslam'a intisap ettiği için eski bohem yaşantısını sürdüren yazarlar tarafından dışlanmış, hatta alaya alınmıştır. Buna örnek olarak da şu verilebilir: Mina Urgan'ın hatıratı "*Bir Dinozorun Amları*"nda, eski dostu Necip Fazıl'ı "süper müşid" diye nitelemesi, alaya alması... Bu örnekten de yola çıkarak Türk edebiyatında ideolojik kutuplaşmalar olduğundan mütevellit sabit bir "yazar paltosu" veya sabit bir "eser paltosu"ndan çıkış olduğunu söyleyemeyiz.

İdeoloji, paltoları parçalamış; yazarlarımız çoğu kez birbirlerinin omuzlarına değil, birbirlerinin yakasına uzanmıştır. "*Okuma*" yerini "*okuduğunu ideolojik hizada yorumlama*"ya bıraktıkça ortak bir merkez giderek imkânsızlaşır.

Bununla birlikte bugün için en sahici "*palto*" ihtimalinin, milli hikâyecilik diye adlandırdığım çizgide yani Ömer Seyfettin'in omuzlarında aranabileceğini düşünüyorum. Fakat acı olan, o paltonun da etrafında bir halka oluşmamış olmasıdır.

Türk Edebiyatında ideolojik ve dinî saiklerle birçok yazar çeşitli yazarların paltosundan çıksa da bence, bana göre milli hikâyeciliğin başı olan Ömer Seyfettin'in izinden giden, onun paltosundan çıkan kimse olmamıştır. Ne var ki o mümtaz şahsiyetin ölümü de garip olmuştur. 40 yaşına varmadan hastane köşelerinde vefat etmiş, kimsesiz olduğu sanılarak cesedi yıllarca tıp fakültesi öğrencileri tarafından kadavra olarak kullanılmıştır. Ömer Seyfettin şahsiyet olarak da, kalem olarak da bence mümtaz bir insandır çünkü devrin siyasi ortamında iktidar olan İttihat ve Terakî'ye de, onun muhalifi olan

Sultan II. Abdülhamid'in yeğeni ve aynı zamanda azılı bir Abdülhamid muhalifi olan Beyzade Mehmet Sabahaddin'in (bilinen adıyla Prens Sabahaddin) desteklediği, liberal ve adem-i merkeziyetçi olan Ahrar fırkasına da muhalefet olmuştur. İkisine yani devrin siyasetine tamamen muhalefet olup nev-i şahsına münhasır olarak Türk-İslam mefkûresine dair yazılar ve hikâyeler kaleme almış, İslam'ı ve Türk olmayı, İslam'ın sancaktarı olan Türk milletinin İslam ile bir bütün olarak yaptığı tüm kahramanlıkları, cenkleri ele almasının yanı sıra toplumun çürümüşlüğü de ele almıştır... Mesele, yalnızca bir "*edebî üslup*" değil, duruş meselesidir. Ömer Seyfettin'in kaleminde kahramanlık destanla parlatılırken, çürüme de çıplak bir gerçeklikle teşhir edilir.

Açıkça söylemek gerekirse, milli hikâyeciliğin son temsilcisinin Ömer Seyfettin olduğunu düşünüyorum. Ondan sonra Türk-İslam ruhunu ve bu ruhun kahramanlıklarını işleyen hikâyeler yazarlar, en azından onun kadar etkili işleyenler kalmamıştır. Özetle: 1920'de vefat eden Ömer Seyfettin'den bu yana geçen 105 yıl içinde, onun paltosundan çıkan bir büyük hikâyeci doğmaması hem düşündürücü hem de üzücüdür. Üstelik bu yokluk yalnız üretimde değil, hafızada da sürmüştür: Ömer Seyfettin, ideolojik çekişmeler arasında çoğu zaman yitlik ve cılız bir ses olarak bırakılmıştır.

Ömer Seyfettin'in 1913 tarihli "*Piç*" adlı hikâyesini bugünün gözleriyle yeniden okumak, bu yalnızlığın sebebine de ışık tutar. "*Piç*" adlı hikâyede "*Türk tabiyetli doğmuş*" olmakla birlikte; ama Türklükten tiksinen, Türklerin zaferlerinde üzülen, Türkleri bayağı bulan, yıllar sonra bir Fransız subayı olarak beliren Ahmet Nihat'ın hayat hikâyesini anlatır: Hikâye, Ahmet Nihat'ın, babasının hakikatte bir Fransız doktor olması, annesinin Türk olan eşiyle değil de Fransız bir doktorla

gayri ahlaki ve nikâhsız birlikteliği sonucu Ahmet Nihat'ın dünyaya gelmesini kısaca Ahmet Nihat'ın bir Fransız çocuğu olmasının hikâyesini anlatır...

Hikâyenin o meşhur yüzleşme sahnesinde Ömer Seyfettin şöyle yazmaktadır:

“Ey azizim, şimdi halis bir Fransız olduğumu anladın mı? Güliyor ve muzaffer bir tavırla yüzüme bakıyordu. Mermere dayalı dirseklerim uyuşmuş, acıyordu. Geri çekildim: -Anladım, lâkin zaten Türk değilmişsiniz ki... Piçmişsiniz! Diyerek ayağa kalktım.”

Hikâye şu cümlelerle biter ve bu cümleler, yüz yıldan fazla zaman geçmesine rağmen, kulakta hâlâ yankılanır:

“Otele vardığımda o gece sabaha kadar hemen hiç uyumadım. Hep Ahmet Nihat'ın mektepteki tatsız, biçimsiz hâllerini ve soğuk reveranslarını, garip vaziyetlerini düşünüyor ve sonra İstanbul'da Türklüğünü inkâr eden, Türklükten nefret eden, Türklüğü hakir görüp bütün varlıklarıyla Avrupalılaşmaya çalışan uzun tırnaklı, son moda elbiseli tek gözleklü züppeleri hatırlıyor, içinden: ‘Acaba bunların da hepsi piç mi? Hepsinin anneleri Beyoğlu'nda mı gebe kaldı’ diyor; korkunç kâbuslar arasında yırtılmış al ve harap hilâller içinde yükselen tunç ve ateş rengine büyük, siyah ve kanlı haçlar görüyordum.”

Bu hikâyenin üzerinden 112 yıl, Ömer Seyfettin'in vefatının üzerinden ise 105 yıl geçti. Günümüzde Ahmet Nihat gibiler binlerce, hatta milyonlarca değil midir? Ona rağmen bu iğrenç ahvali anlatabilecek böyle güçlü bir kalem var mıdır? Böyle güçlü bir kalem çıkmış mıdır?

Bu sorular bugün de yakıcıdır; çünkü cevapları, Ömer Seyfettin'in “palto”sunun niçin sahipsiz kaldığını gösterir.

Velhasıl kelâm, Türk edebiyatının en büyük sorunu, ideolojik kutuplaşma çerçevesinde paltoların dağılması; metinlerin “öteki”ni kötülerken kendini aklama aracına dönüşmesidir. Bir diğer büyük sorun

da milli hikâyeciliğin eksik kalması, Türk-İslam mefkûresini Ömer Seyfettin ayarında işleyebilecek hikâye gücünün kurumasıdır.

Gogol'un Paltosu, “küçük adam”ın vakarıyla toplumu sınarken, bizim edebiyatımızda “palto”, çoğu kez kavgaların yırtıp attığı bir kumaşa döndü. Oysa bize elzem olan, ortak bir palto: Hem sıcak hem doğruluğu muhafaza eden, hem merhameti hem vakar duygusunu taşıyan bir kumaş. Bu paltoyu yeniden dokumak; ideolojinin değil hakikatin ve milletin müşterek hafızasının hizmetine yazmakla mümkün.

Gogol, Akaki Akakiyeviç'nin paltosunu çalan hayaletle Rusya'nın kibirli omuzlarını titretmişti. Bizde ise paltolar çoktan parçalandı, omuzlarımız çıplak, kalemimiz ideolojik kavgalar arasında lime lime oldu. Ömer Seyfettin'in paltosu, yüzyılı aşkın süredir bir askıda asılı duruyor; kimse o paltoyu giymedi, kimse o paltonun sıcaklığını taşıyamadı.

Bugün hâlâ soruyorum: Türk milletinin kahramanlıklarını, İslam'la yoğrulmuş ruhunu, toplumun çürümüşlüğüne böylesine açık ve cesurca anlatacak yeni bir Ömer Seyfettin var mı? Yok.

Ve işte hazin gerçek: Ömer Seyfettin'in paltosundan kimse çıkmadığı için, biz hâlâ üşüyoruz.

Palto ile Gölgesi

NECİP FAZIL AKBURAKCI

İnsan, her bir kelimeyi, sözcüğü başka bir şeye benzetebilir; yeter ki istesin. Palto, İnsanı kavrayıcı bir eşya olmasının yanı sıra, gölgesiyle de insanların yansımasını anlatır. Şimdi sizinle palto ve gölgesi üzerine bir yolculuğa çıkacağız.

İnsanların düşünceleri bir palto gibidir; dışarıdan başka, içeriden başka görünür. Paltonun içine giren insanların bir de gölgesi vardır; bu gölge, insanların düşünceleri hakkında ne kadar az bilgi verir, değil mi? Peki, bir kişinin paltosu yoksa o kişinin düşüncelerini nasıl anlarız? Yazın da insanlarımızı hayallerimizde palto giydiririz... Ah, insanoğlu paltosuz yaşayamaz; yaşamaz.

İnsanların yaşamına birer palto giydirdik mi, her şey tamamdır, değil mi? Yok, yok, bu böyle olmaz; en iyisi insanların düşüncelerine palto giydirelim. Çünkü böyle olunca, paltonun gölgesi; harflerin ve kelimelerin uzunluğuna göre kolayca şekillenir, değil mi? Peki ya harfler ve kelimeler, her insana göre farklı anlamlar taşıyorsa; dünyadaki her insan için farklı anlamlara geliyorsa? Yok, yok, olamaz, değil mi? Neden? Çünkü her insan özgün olamaz. Zaten vakti de yoktur; düşünmeye zaman kalmaz.

Biz, insanların düşüncelerini okuruz. İnsanlar, giyinmediğinde de biz bir palto giydiririz. İnsanın giydiği o bir parça kumaş her şeyi belirler; kişiye olan saygımızı, bakışımızı, konuşmamızı...

Bir insan, üzerinde en kaliteli, en pahalı, en seçkin bir paltıyla dimdik durup, birkaç kelimeyle hakikatimsi ama hakikatten bihaber düşünceleri savunsa; sırf paltosundan dolayı saygı duyar ve konuşmasını dikkatle dinleriz. Peki ya gölgesi? Tabii ki gölgesi daha önemlidir. Niye mi? Gölgesine sığınacak binlerce insan vardır. Sığınacakları ki varlık kazansınlar, varlıkları anlam bulsun. Bu insanların gölgede, bırakın etleri, iskeletleri bile görünmez. Omurgasız olanların en azından iskeletleri varken, bunların varlığa ilişkin çırpınışları, yakarışları ve çılgınlıkları, palto sahibinin yükselen sesiyle anlam kazanır. Yoksa bu insanlar toplumda kaybolur giderler.

Palto ve gölgesi nice iskeletler barındırır. Ama gölgede ne mezarlıklar vardır! İnanın bana, insanlığın paltolar altında ne mezarlar kazdığına inanamazsınız. Ah, şu paltolar... ve onların gölgesinde kalan iskeletler... Keşke, düşünceler barındırsalar da mezarlarından kalkıp bir şey söyleyebilseler...

Misafirin Sessizliği

R. MERVE TAŞDELEN

Bir şekle tâbi olmayan ölüm, kapımıza usulca yaklaşıp zilimizi çalıyordu. Misafirin başımızın üstünde yeri vardı. Buradaki serzenişim, ölümün habersiz gelmesine değil; her gelişinde bir şeyler götürmesineydi.

Ne götürüyordu?

Evvela özleri...

Benliğim varlıktan sıyrılırken, her bir tinsel yolculuğa tepki veriyordu. Vücudumun her bir tepkisi, zilin sesi aynı olmasına rağmen farklı ahenkte hareketleniyordu. Sanki zilin ruhsuz sesini işitmiyordu kulaklarım, ardında oluşan tınları keşfe dalıyordu. Bir müzik olsa uzuvlarım, duyguyla yoğrulmuş

notalara başvururdu. Bu notalardan çıkan ses ancak bir ney çalgısının üfleyişinde hayat bulurdu. Nefes alıp vermeyi andıran bu çalgı zilin sesiyle birleşerek insanın en has kaygısını varlığa getirirdi. Bu kaygı, hakikatin bir tınısı olabileceği gibi geçici bir mutluluk vaadi de olabilirdi.

Ah, yaşamanın nihai amacını mutluluk olarak gören düşünürler bu kadar kör müydü?

Bu ses şakaklarını yoklamıyor muydu?

Karınlarında kelebekler uçmuyordu ki insanın; kanatsızdı hayvancıklar.

Mutluluk bir mutluluk vaadi değildi;

Gerçeklerin üstüne giydirilmiş; cepli bir palto idi yalnızca.

Ne arıyordu ceplerinde insan? Asıl sual buydu, sınananlar için...

Aşikâr ki, misafirin öğreticiliği karşısında boynum kıldan incedi. Kapıyı açmazdan evvel, “*Kimsin?*” sualime karşılık gelen cevap derindi: “*Özvarlığın...*”

Ne zaman mevcudiyetimden uzaklaşsam, ölüm zile basarak beni insan olmanın nelğine davet ediyordu. Zil sesi benim tahayyülümde bir çağrıydı.

Çağrılıyordum ve çekiliyordum, “*İnsan*” olmaya doğru...

Kulaklarım hassaslaştıkça çeşitirilen pal-tom, üstüme bol geliyordu. Bir hususu merak eder dururdum; kusursuz bir gırtlaktan nasıl hep farklı cızırtılar dökülürdü ortalığa...

Farklı parçaların bir araya gelmesiyle oluşan bütün, neye hizmet ederdi?

Hangi anlam bolluğuyla “bütün” kavramı yazgımıza kazınırdı? Hakikatin biricikliği, zihinlerin süzgecinden geçerken nasıl olur da çoğalırdı...

Anlamam!

Bildiğim bir şey var ki, gelen misafirin gayesi zile basmaktır. Bu gaye, ince ruhlar için bir ikazdır. Kapıyı açma ve açmama iradesini üstlenen insana gelince, o ise yolculuğun kendisidir. Derler ki; “*Çağrıyı duyan kulaklarla çağrıyı reddeden kulakların yolu hep ayrıdır.*” Oysa hepsi Ademoğludur, kaplumbağa gibi ölümün gayesini giyerek yol alan... Ben ki, dilimde bir ritimle, sırtımdaki pal-todan kurtulan bir gezgindim bu diyarda... En derinime sirayet eden sancının sembolik dilini kavramaya çalışan bir gezgin... Zihnimin ‘epokhe’leştiği, duygularımın ise üryan kaldığı bir yolculuktayken varlığım kazındı ilk sözcük eşliğinde...Zil sesinin ardındaki giz yankılandı kulaklarımda...

Ruhum çatırdadı, benliğim hazırda işit-meye, unutan ve hatırlayan bir bellekte ‘*gelen misafir*’ sözcüğü soludu; “*İns.*”

Duvarın Dibinde

RÜMEYSA BAŞARAN

*“Duvarın dibinde resmim aldılar
Ak kağıt üstünde tanıyın beni.”*

Yaşar Kemal

Çocukken başucumda duran ve bitiremediğim için tekrar tekrar başladığım kitabın *Mutlu Prens* olduğunu hatırlıyorum. Bu ismiyle müsemma prensi ilk terk ettiğim, okulun kütüphanesinde her sayfası resimlerle kaplı *Külkedisi* masalını, bir geceliğine evime kaçırışım neticesinde olmuştu. O gece *Külkedisi*’nin acıklı hikâyesinin ve renk renk resimlerinin her detayını zihnime öyle bir kazımıştım ki, acımasız mı yoksa yeterince sevilmemiş mi olduğuna karar veremediğim üvey annesinin yüzü, bugün bile hâlâ zihnimdedir. Ertesi gün planladığım gibi *Külkedisi*’ni ait olduğu yere bırakıp *Mutlu Prens*’e geri dönmek zorunda kalmıştım. Bu inatçı prensin öyküsü benim elime nasıl geçmişti, onu bana kim almıştı ve ne zaman peşimi bırakmaya razı olmuştu hiç bilmiyorum. Ama nihayet bir gün zihnimi bu kitaba teslim ettiğimi ve etkiyleyici hikâyeleri sebebiyle onu hiç bitirmemiş olmayı dilediğimi anımsıyorum.

Bu öyküde prens mutludur ve şatosunun duvarlarını çok yüksek inşa ettirmiştir. Bu, onu üzecek şeylerle karşılaşmamasının ve huzurunu korumasının bir yoludur; hayatını güvenceye alır ve diğer insanların varoluşundan etkilenmez. Fakat bir gün prens ölür ve onun anısına şehrin ortasına dikilen altından heykeli, onun vicdanını ve ruhunu yaşatmaya başlar. Burada, insanların gerçek acılarına yakından şahit olur, gördüklerine dayanamaz ve bir kırlangıcın yardımıyla safirden gözlerini, yakuttan kılıcını ve nice değerli parçasını teker teker insanlara hediye etmeye başlar. Sonunda ise kendisinden arda kalan tek şey, hiç erimeyen, kurşundan bir kalp olur. Yani bir anlamda kendisini insanlar için feda etmiştir ve böylece varoluşu bir anlam kazanmıştır. Artık ruhu her renkten birer parça içeriyordur.

Oscar Wilde’ın bu masalı yazarken Hz. İsa’nın hikâyesinden esinlendiği söylenir; o, “insanlık” adına fedakârlık yaparken bir şey kaybetmemiştir, aksine gerçek mutluluğa erişmenin yolunu bulmuştur. Aslında Wilde, bu öyküde birçok insanlık durumu muza çocuksu bir dilden fener tutmuştur.

Bazılarımız *Mutlu Prens* gibi olası bir acıya karşı kalın duvarlar örerken dışarıya ihtişamlı bir görüntü çizeriz. İnsanlarla aramıza koyduğumuz bir duvarın bizi beklenmedik mutsuzluklardan koruyacağını ve çelme takılmaya müsait tüm aksak yönlerimize bir örtü çekeceğini düşünürüz. Kim bilir, belki de çeşitli tecrübelerimiz bizi bu duvarı örmeye itmiştir. Zannımca bu duvarın kalınlığı arttıkça insanlığımıza dair bazı hasletlerimizi emip yok etmesi de kaçınılmazdır. Bir omuza dokunmak, bir gözün ışığında kaybolmak, birine güven duymak için kendini teslim edebilmek gibi kıymetli hayat deneyimlerini “*zarar görme korkusu*” sebebiyle yok sayarız. “*İnsanlara ihtiyacım yok, benden de bu kadar.*” deriz. Aslında bu hâlimizin, Gogol’un *Palto* adlı öyküsünde paltosunu üzerine geçirmiş Akakiy Akakiyeviç’ten farkı yoktur. Akakiyeviç, kendisiyle alay edenlere ve toplumun acımasızlıklarına karşı bir mesafe koyabilmek adına bir paltoya sarınır, onun uğruna çabalar, onsuz sanki çıplaktır ve görünmez bir insandır. Paltosu onun için hem bir kimlik hem de bir mesafedir. Tıpkı *Mutlu Prens*’in göğe uzanan şato duvarları gibi. Sarındığı bu palto onunla öyle özdeşleşir ki, paltosu çalınınca ve bir türlü bulanamayınca Akakiyeviç de hayata veda eder.

Hepimiz bir noktada üşümek için paltomuza sarındık ve ızdırap okları bizi bulmasın diye uzunca duvarlar ördük. Ama bu duvarları süsledik ki kaybolduk sanılmasın. Çünkü gizlenmek başkadır, kaybolmak başka... Dışarıdaki gürültülerden korunabilmek için kahkahalara ve yardım çığlıklarına kulak tıkamayı göze aldık. Belki çoğumuza “*mesafeli*”, “*kaçak*” veya “*korkak*” denildi, oysa ki çoğumuzun ceplerinde derin tecrübeler var. Adımlarımızın yönünü belirleyen, bacaklarımızı ileri düzey bir kireçleme illetine tutuşturabilecek ve ağırlığını nasıl hesaplayacağımızı kestiremediğimiz tecrübeler...

Onlar bize yön verirken aynı zamanda da bizi yavaşlatıyor. Bir tebessüm bize ulaştığında kendimizi koyverip kocaman bir gülücükle cevap verebilmek isterken, tebessümün altında yatan nedeni sorgular oluyoruz. Çünkü yüreğimizdeki bazı yaralar, masum görünen tebessümlerin taşıdığı oklardan oluşuyor. Bu yara izleri, zar zor iyileştiklerini bize hatırlatırcasına sızlıyorlar ve biz de gideceğimiz yerlere bir adım geriden gidiyoruz. Paltoyu sırtımızdan kolayca atmıyor, duvarları alaşağı etmiyoruz çünkü çıplaklık, sadece üşümeyi değil, yeniden kırılma ihtimalini de beraberce getiriyor.

Mutlu Prens’i bugünlerde çokça anıyorum. Ve bu öykü, devamında bana başka bir yerden sesleniyor; bazen yapmanın ta kendisi aslında yıkmaktır. Bazen şifa, herkesin üşüme ve ifşa olma korkusuyla paltosunu giydiği bir dünyada, rüzgârın ve soğğun tadını çıkartırcasına paltoyu yırtmaktır. Belki cesaret, yediğimiz hayat dayaklarının hesabını sormaktansa “*Bana fenalık yapılmadı, herkes üzerine düşeni yaptı.*” diyerek kabullenmektir. Çare ne gizlenmek ne de kaybolmaktır; her düşükte yeniden doğmaktır.

Peki, her renkten gerçeklerimin altında; şimdi ben, üzerinde paltomla duvarın hangi tarafındayım?

Okuma Bedeli

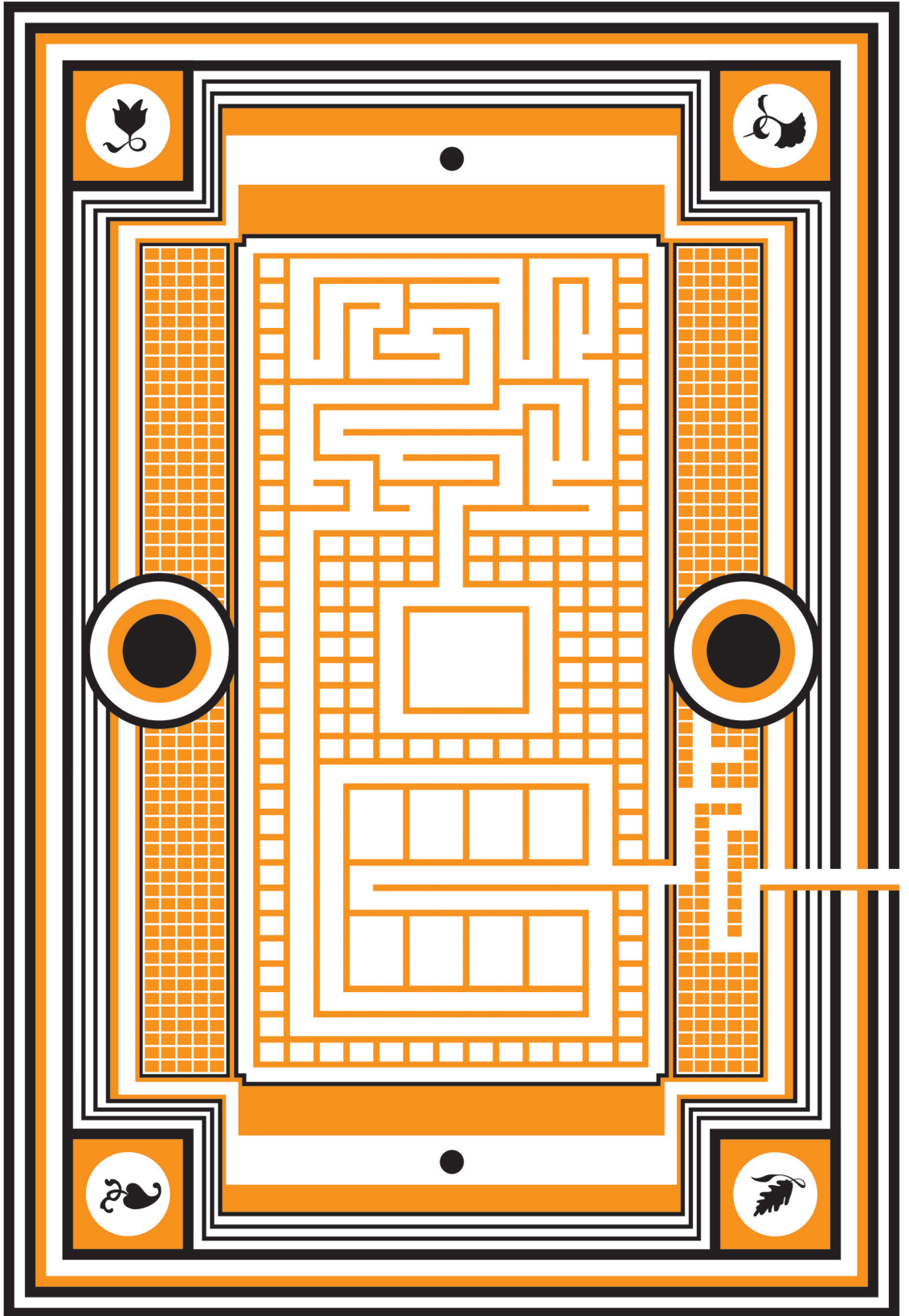
HANNE NUR ÖZDEN

Sabırım tükeniyor. Atıyorum oltamı bulutların üzerine; gezdiriyorum, çorba karıştırır gibi. Kış gelmeden daha fazla kuş avlamam gerek; yastıklar, yorganlar doldurulacak, bir de kendime kuş tüyü bir palto istiyorum. O yüzden durmak için zaman yok; bulutlar kararmadan halletmeliyim bu işi.

Kuşları avlamanın sırrı yeminde saklı, bulutlara saatlerce baksanızda kendilerini çok nadir gösterir çünkü bu kuşlar. Gül suyu ile yapılmış kağıtlara ihtiyacınız var önce; işin zor kısmı bu kağıdı doldurmak. Aşk şiirleri en etkili olanları; kuşlar kavuşamayanların hüznü ve sevdasına duyarsız kalamazlar. Bu kağıtlarla tek atışta iki-üç kuş yakalamak bile mümkün. Öyküler de ilgilerini çekebiliyor; gizem ve cinayet bugünlerde popüler. Kuşların ölüm ile aralarında kurdukları tuhaf bir ilişki var; hüznlenmeyi seviyorlar sanırım. Son olarak biraz şansa bağlı olsa da güvendiğiniz bir fıkrayı yazabilirsiniz. Daha önce duymamış olmaları lazım; aksi halde tüm sürü uzaklaşır gider. Eve eli boş dönersiniz.

Şu an oltamda bir şaka yazılı; bulutların tam orta yerine gönderiyorum kâğıdı... İyi bir atış... Sessizlik... Beyaz pamuktan yapılmış yorganın içinde uyuyor sanki biri, herkes uyuyana saygıdan susmuş... Gök gürültüsünü andıran bir kahkaha tufanı kopuyor; uyuyan yorganı kaldırılıyor, yüzlerce kuş gülmekten bayılarak düşüyorlar aşağı. Gururlu bir şekilde çuvalara dolduruyorum kuşları. Bir yazarın gururu mu yoksa avcının mı... Kuşlar için ben hangisiyim acaba? Okumasalar kurtulacaklar aslında; bu riske değer mi gerçekten yazdıklarım? Bilmiyorum ama pişman değilim; palto yapacak kadar kuş toplayabildim.

Ve sürgünle başladı hayat...